

İQTİSADİYYAT

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

Azərbaycanın 10 milyonuncu Məcburi köçkünlərin problemləri sakini dünyaya gəldi kompleks şəkildə öz həllini tapır

2019-cu il aprelin 6-da keçmiş Ağdərə rayonunun sakinləri, hazırda Ağdam rayonunun Baş Güneyyə kəndində qeydiyyatda olan məcburi köçkün Ocaqova Nigar Çərkəz qızı ilə Həsənov Rauf Yunis oğlunun ailəsində Azərbaycanın 10 milyonuncu sakini dünyaya gəlib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva aprelin 9-da Respublika Perinatal Mərkəzində Azərbaycanın 10 milyonuncu sakini Mehriban Həsənovanın valideynlərini təbrik ediblər. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva aprelin 9-da Respublika Perinatal Mərkəzində Azərbaycanın 10 milyonuncu sakini Mehriban Həsənovanın valideynlərini Rauf Həsənov və Nigar Ocaqova ilə görüşüblər.

Bakının Kürdəxanı qəsəbəsində 810 məcburi köçkün ailəsi üçün salınan yeni yaşayış kompleksi aprelin 5-də istifadəyə verilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev açılış mərasimində iştirak edib.

Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rövşən Rzayev görülən işlər barədə dövlətimizin başçısına məlumat verib. Bildirilib ki, Bakı şəhərinin ərazisindəki yataqxanalarda və digər inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış 810 məcburi köçkün ailəsi üçün Prezidentin 2011-ci ildə imzaladığı Sərəncama əsasən çoxmərtəbəli binalardan ibarət yeni yaşayış məhəlləsinin tikilməsi nəzərdə tutulub. Məhəllənin salınması üçün 15 hektar torpaq sahəsi ayrılıb. Yeni yaşayış məhəlləsinin layihələndirilməsi və tikintisi üzrə sifarişçi təşkilat funksiyaları Məcburi Köçkünlərin Sosial

İnkişaf Fonduna həvalə edilib. 2018-ci ilin mart ayında başlanan tikinti işləri yüksək keyfiyyətlə sona çatdırılıb. Layihə üzrə doqquzmərtəbəli 15 bina tikilib. Yeni yaşayış kompleksində məktəb və uşaq bağçası, o cümlədən digər zəruri infrastruktur obyektləri - klub-icma mərkəzi, həkim məntəqəsi inşa edilib, istirahət parkı salınıb, uşaq meydançaları yaradılıb, ərazidə geniş abadlıq və yaşıllaşdırma işləri görülüb.

Kompleks salınarkən elektrik, su, qaz, istilik təchizatı və suvarma sistemlərinin, rabitə və televiziya şəbəkəsinin qurulmasına xüsusi diqqət göstərilib.

Qeyd olunub ki, bu, ölkə üzrə məcburi köçkünlər üçün salınan sayca 103-cü müasir yaşayış kompleksidir. Bu istiqamətdə atılan mühüm addımlardan danışarkən Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi ilə həyata keçirilən tədbirləri də vurğulamaq lazımdır. Artıq

Qaradağ rayonunda 1026 məcburi köçkün ailəsi üçün yaşayış kompleksi inşa edilib. Abşeron rayonunun Masazır, Mehdiabad, həmçinin Sabuncu rayonunun Ramana qəsəbələrində 470 mənzil məcburi köçkünlərə təqdim edilib.

Heydər Əliyev Fondu tərəfindən alınan 465 mənzilə Binəqədi rayonu, 9-cu mikrorayon ərazisindəki Təcili Tibbi Yardım Stansiyasının yarımçıq binasından məcburi köçkün ailələri köçürülüb. Sumqayıtdakı 1005 məcburi köçkün ailəsi üçün inşa olunmuş yaşayış binalarının da açılışı olub.

Sonra Prezident İlham Əliyev uşaq bağçasında yaradılan şəraitlə tanış olmuşdur.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev Şuşa rayon 7 nömrəli tam orta məktəbdəki şəraitlə tanış olmuşdur. Sonda Prezident İlham Əliyev məcburi köçkünlərlə görüşmüş, çıxış etmişdir.

Çin Azərbaycanın ən böyük iqtisadi tərəfdaşlarından biridir

Aprelin 6-da Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Ziyad Səmədzadə ölkəmizdə səfərdə olan Çin Xalq Respublikasının Ukrayna, Polşa və Qazaxıstanda sabiq fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Zhou Xiaopinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Ziyad Səmədzadə Çinin Azərbaycanın ən böyük iqtisadi tərəfdaşlarından biri olduğunu deyib. Bildirib ki, Şərq və Qərbdə körpü rolunu oynayan Azərbaycanın Çin ilə münasibətləri qədim tarixi köklərə əsaslanır. Böyük İpək Yolu bu baxımdan mühüm əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycan Çinin təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Bir kəmə, bir yol" layihəsini dəstəkləyir və inanır ki, bu layihə dünya iqtisadiyyatının

inkişafına kömək edəcək. Komitə sədri bildirib ki, Azərbaycanda Ələt azad iqtisadi zonası haqqında qanun qəbul edilib, bununla bağlı böyük yükdaşıma qabiliyyətinə malik olan liman inşa olunub. Bütün bu proqramlar Azərbaycanla Çin arasında münasibətlərin yaxın gələcəkdə daha da inkişaf edəcəyinə əminlik yaradır. Ziyad Səmədzadə qonaqlara

Çinin davamlı iqtisadi inkişaf modeli və bu ölkənin iqtisadi inkişaf təcrübəsinə həsr olunmuş əsərləri barədə məlumat verib və kitabları onlara təqdim edib. Söhbət zamanı iki ölkə arasında iqtisadi münasibətlərin inkişafının digər aspektləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb, qonaqları maraqlandıran məsələlərə aydınlıq gətirilib.

On iqtisadi rayon üzrə 60 "KOB Dostu" şəbəkəsi yaradılacaq

Ölkə üzrə formalaşdırılmaqda olan Kiçik və Orta Biznesin Dostları ("KOB Dostu") şəbəkəsi Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) mühüm strateji layihələrinəndir və agentliyin regionlardakı fəaliyyəti bu şəbəkə vasitəsilə həyata keçirilir. Hazırda agentliyin ölkənin 11

rayonunda KOB dostları fəaliyyət göstərir. KOBİA-dan bildirilib ki, KOB dostları həmin rayon və şəhərlərə yanaşı, ətraf rayonlardan olan sahibkarlara da xidmət edir. Ümumilikdə, 10 iqtisadi rayon üzrə 60 "KOB Dostu" şəbəkəsinin yaradılması nəzərdə tutulur.

"Kölgə iqtisadiyyatına qarşı mübarizə iqtisadi inkişafın mühüm amili kimi" mövzusunda konfrans keçiriləcək

Auditorlar Palatası, Vergilər Nazirliyi və Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqının birgə təşkilatçılığı ilə sentyabrın 13-də Bakıda "Kölgə iqtisadiyyatına qarşı mübarizə - iqtisadi inkişafın mühüm amili kimi" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçiriləcək.

Palatadan bildirilib ki, məqsəd iqtisadi inkişafın mühüm amili kimi dəyərləndirilən şəffaflığın artırılması və hesabatlılığın yüksək səviyyədə qurulması, kölgə iqtisadiyyatına qarşı mübarizənin forma və metodları, maliyyə hesabatlılığı sahəsində qabaqcıl xarici təcrübənin tətbiqi istiqamətləri, maarifləndirmə və əməkdaşlıq

sahəsində xarici mütəxəssislərin iştirakı ilə müzakirələr aparmaq və kölgə iqtisadiyyatının azaldılmasına dair tövsiyələr işləyib hazırlamaqdan ibarətdir.

Tədbirdə dövlət və özəl qurumların, qeyri-hökumət təşkilatlarının, elm və təhsil müəssisələrinin, sahibkarların və xarici ölkələrin nümayəndələrinin iştirakı gözlənilir.

Vergi Məcəlləsinin 300-dən çox maddəsinə edilən dəyişikliklər "kölgə iqtisadiyyatı"nın aradan qaldırılmasına yönəldilib

Vergilər Nazirliyinin Media və kommunikasiya mərkəzindən bildirilib ki, 2019-cu il üzrə vergi xidmətinin əsas prioritetləri dəyişməz qalır. Bu, ilk növbədə, "kölgə iqtisadiyyatı"nın aradan qaldırılması istiqamətində görüləcək işlərdir.

Nazirlik "kölgə iqtisadiyyatı"nın və vergidən yayınmanın miqyasının azaldılması, gəlirlərin leqallaşdırılması istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirir. Buraya, ilk növbədə, vergi qanunvericiliyinə edilmiş dəyişikliklər və vergi-gömrük əlaqələndirilməsi yolu ilə uçotun izlənməsi imkanlarının bərqərar olması - vahid risk platformasının yaradılması daxildir.

Vergi Məcəlləsinin 300-dən çox maddəsinə dəyişiklik edilib ki, bunların böyük əksəriyyəti "kölgə iqtisadiyyatı"nın aradan qaldırılmasına yönəldilib. Buraya, ilk növbədə, özəl sektorda çalışan işçilərin əməkhaqqından tutulan gəlir vergisi üzrə vergi yükünün əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması, əmək müqaviləsi bağlamadan işçilərin işə cəlb olunmasına görə işəgötürənə tətbiq edilən maliyyə sanksiyalarının artırılması, malların sənədsiz dövriyyəsinə, o cümlədən malların sənəd təqdim edilmədən satılmasına və alınmasına, habelə xərclərin sənədlərlə rəsmiləşdirilməsinə və vergidən azad olunan gəlirlərin sənədləşdirilməsinə və bəyan edilməsinə görə maliyyə sanksiyalarının tətbiqi, dövlət orqanları ilə aparılan elektron məlumat mübadiləsinin genişləndirilməsi daxildir.

2018-ci ildə "kölgə iqtisadiyyatı"nın miqyasının azaldılması vergi xidmətinin başlıca istiqaməti olub. Bəzi sektorlarda, xüsusilə aksizli malların istehsalı və satışı, tibbi xidmətlər sektoru, şəbəkə ticarəti kimi sahələrdə nəzarət tədbirləri gücləndirilib. Vergi orqanlarının keçən il iri topdansatış müəssisələrində apardığı vergi nəzarəti tədbirləri zamanı 930 milyon manat, şəbəkə marketləri üzrə 122 milyon manat, özəl tibb xidmətləri sahəsində 230 milyon manatdan çox dövriyyənin gizlədildiyi aşkar olunub. Bu rəqəmlər yalnız vergi orqanlarının nəzarət tədbirlərinə cəlb olunmuş bəzi sektorlardakı vergidə-

ycilərini əhatə edir. Bu, milyonlarla manat verginin və sosial ödəmələrin büdcədən yayındırılması deməkdir.

"Kölgə iqtisadiyyatı"nın vergi gəlirlərini azaltması və sosial müdafiə sisteminin maliyyələşməsinə zəiflətməsi kimi mənfi makroiqtisadi təsirlərlə yanaşı, şirkətlər arasında ədalətli rəqabəti aradan qaldıran mikroiqtisadi təsirləri də mövcuddur. Sahibkarların böyük əksəriyyəti ədalətli, rəqabətli bir mühitdə çalışmaq niyyətindədir. Məhz bu səbəbdən, vergi qanunvericiliyinə edilmiş son dəyişikliklərdə aparılan islahatlara etimad artırmaq üçün bu dəyişikliklər uzunmüddətli güzəştlər sistemi ilə möhkəmləndirilib.

Vergilər Nazirliyi biznes münasibətlərinin digər tərəfi olan vətəndaşları da bu prosesə cəlb etmək niyyətindədir. Yalnız inzibati mexanizmlə yüksək nəticəyə nail olmaq mümkün deyil, mütləq təşviq mexanizmi də formalaşdırılmalıdır. Başqa sözlə, nağdsız və nağd alış-verişdə ƏDV-nin geri qaytarılması yolu ilə vətəndaşı bu prosesə qoşaraq ümumi biznesin leqallaşdırılmasına nail olmaq mümkündür.

Həmçinin, elektron ödəmələrin geniş tətbiqi "kölgə iqtisadiyyatı"nın miqyasını azaltmağa kömək etməklə, onun qarşısını alan ən mühüm amildir. Elektron ödəmələrin çoxluq təşkil etdiyi Böyük Britaniya və Qərbi Avropa ölkələrində "kölgə iqtisadiyyatı" çox cüzdür. Araşdırmalara görə, ardıcıl 4 il müddətində elektron ödəmələrin həcmi illik 10 faiz artırılması "kölgə iqtisadiyyatı"nın həcmi 5 faiz aşağı salır. İşveç kimi bir ölkədə restoranlar artıq nağd ödəniş qəbul etmir. Azərbaycanada "kölgə iqtisadiyyatı"nın səviyyəsi haqqında beynəlxalq təşkilatlar və yerli müstəqil ekspertlər tərəfindən müxtəlif fikirlər səsləndirilir və onun həcmi azaldılması tövsiyə olunur. Ölkəmizdə son illərdə aparılan köklü islahatlar nəticəsində "gizli iqtisadiyyat"ın həcmi getdikcə azalsa da, onun mövcud miqyası hələ də arzuolunan səviyyədə deyil. Vergilər Nazirliyi iqtisadiyyatın "kölgədən" çıxarılması istiqamətində tədbirləri bundan sonra davam etdirəcək.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin iclası keçirilib

Aprelin 5-də Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin iclası keçirilib.

Komitə sədri Ziyad Səmədzadə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən son vaxtlar imzalanmış sərəncamların, qəbul olunmuş qərarların ölkədə iqtisadi fəaliyyətin daha da canlanmasına və əhalinin sosial vəziyyətinin daha da yaxşılaşmasına xidmət etdiyini deyib. O, həmçinin Milli Məclisin son vaxtlar qəbul etdiyi qanunların iqtisadi inkişafın daha da davamlı olmasına, iqtisadi islahatların daha da dərinləşməsinə yönəldildiyini söyləyib. Artıq birinci rübün yekunları da göstərir ki, Azərbaycanın iqtisadi həyatında müsbət meyillər güclənir, əhalinin həssas təbəqələrinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər öz bəhrəsini verir.

"Hesablama Palatası Azərbaycan Respublikasında müstəqillik illərində yaranan çox vacib qurumdur. Onun fəaliyyəti "Hesablama Palatası haqqında" Qanunla tənzimlənir. Hesablama Palatasının son illərdəki fəaliyyəti göstərir ki, ölkəmizdə maliyyə şəffaflığının artırılması, ölkə iqtisadiyyatına yönəldilən maliyyə resurslarının daha səmərəli istifadə olunması istiqamətində görülən tədbirlər öz bəhrəsini verir. Eyni zamanda, Hesablama Palatasının fəaliyyət dairəsi də genişlənilir", - deyə komitə sədri qeyd edib.

Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının 2018-ci ildə fəaliyyəti haqqında hesabatı təqdim edib.

Bildirib ki, Azərbaycan Respublikası Hesablama palatasının 2018-ci ildə fəaliyyəti haqqında hesabat "Hesablama Palatası haqqında" Qanununun 7.0.11 və 14.0.12 maddələrinə əsasən hazırlanıb. Qeyd edilib ki, 2018-ci ildə Hesablama Palatasının kollegiyası tərəfindən 60 kənar dövlət maliyyə nəzarəti tədbirinin başlanılması və 58 nəzarət tədbirinin nəticələri ilə bağlı qərar qəbul olunub.

2018-ci ildə Hesablama Palatasının həyata keçirdiyi kənar dövlət maliyyə nəzarətinin əhatə dairəsinə daxil olan istiqamətlərin sayı "Hesablama Palatası haqqında" yeni Qanunun qəbul edilməsi ilə əlaqədar bir qədər genişlənilib. Belə ki, hesabat dövründə nəzarət fəaliyyəti dövlət büdcəsini büdcədən kənar dövlət fondlarının cəlb edilmiş daxili və xarici kreditləri, həmçinin dövlət müllkiyyətində olan müəssisələrin vəsaitlərini əhatə edib. Hesabat ilində audit formasında aparılmış nəzarət tədbirləri ümumilikdə 9,3 milyard manat vəsaiti əhatə edib.

Bildirilib ki, əvvəlki illərdən fərqli olaraq 2018-ci ildə aparılan auditlərin əhatə dairəsinin daha çox hissəsi dövlət büdcəsinin funksional təsnifatının ümumi dövlət xidmətləri bölməsinin payına düşüb. Hesabat ilində dövlət büdcə xərcləri üzrə əhatə edilmiş 6,2 milyard manatın 6 milyardını, yaxud 95,6 faizini mərkəzləşdirilmiş xərclər, 4,4 faizini və yaxud 273,3 milyon manatını isə yerli xərclər təşkil edir. Hesabat ilində auditlərin 38-i Bakı şəhərində, 13-ü respublikanın ayrı-ayrı şəhər

və rayonlarında, 2-si isə xarici ölkələrdə yerləşən səfirliklərdə aparılıb.

Dövlət büdcəsinin gəlir sahəsində aparılan auditlər barədə məlumat verən Hesablama Palatasının sədri qeyd edib ki, auditlər əsasən iki əsas istiqamət üzrə aparılıb. İstiqamətlərdən biri dövlət büdcəsinin gəlirlərinin, o cümlədən vergi gəlirlərinin yığılmasını təmin edən dövlət qurumlarında inzibatçılıq vəziyyətinin qiymətləndirilməsi, digəri isə dövlət idarə, müəssisə və təşkilatlarda vergi və digər icbari ödənişlərin hesablanması və ödənilməsidir. Dövlət büdcəsinin xərci ilə bağlı aparılan audit tədbirlərinə isə əvvəlki illərdə olduğu kimi nöqsanlara sistemli yanaşma tətbiq olunub. Nöqsanların ayrı-ayrı obyektlər üzrə olmaqla icmal şəklində təqdim olunması, başqa sözlə desək istiqamətlər üzrə cəmlənməsi dövlət vəsaitlərinin istifadəsində və dövlət maliyyə inzibatçılığının cari vəziyyəti ilə bağlı ümumi mənzərəni təsbit edir.

Onun sözlərinə görə, ötən il 714 halda nöqsan aşkar edilmiş, bunlar büdcə qanunvericiliyinin pozulması, dövlət satınalmaları üzrə yol verilən nöqsanlardır. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 23176 min manat məbləğində vəsait bərpəyə bərpa edilmiş.

Daha sonra Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutunun baş direktoru Namiq Tağıyev "Standartlaşdırma haqqında" 5 fəsil 26 maddədən ibarət qanun layihəsi barədə ikinci oxunuşda məlumat verib. Məlumat dinlənilmədən sonra deputatlar qanun layihəsinə dair qeydlərini bildırıblər.

Milli Məclisdə Hesablama Palatasının hesabatı dinlənilib

Aprelin 9-da Milli Məclisin növbəti plenar iclası keçirilib. Əvvəlcə Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının hesabatı dinlənilib.

Palatanın sədri Vüqar Gülməmmədov bildirib ki, 2018-ci ildə ümumilikdə 58 nəzarət tədbirinin, o cümlədən 53 auditin və 5 təhlilin nəticələrinə dair kollegiya qərarları qəbul edilmiş, 1 tədbir növbəti ilə keçirilmiş və 1 tədbirin nəticələri hesabat dövründə yekunlaşdırılmamışdır. Başa çatdırılmış 53 auditdən 3-ü "Dövlət siri haqqında" Qanunun tələblərinə uyğun olaraq hüquq mühafizə orqanlarında məxfi qaydada aparılmışdır. Audit tədbirləri ilə ümumilikdə 9,2 milyard manat vəsait əhatə olunmuşdur ki, bunun 66,5 faizini dövlət büdcəsinin xərcləri təşkil etmişdir. Ümumilikdə hesabat ilində dövlət büdcəsinin auditlə əhatə olunmuş məbləği 2017-ci illə müqayisədə artsa da, əhatə edilmiş cəmi məbləğ əvvəlki ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 6,8 faiz az olmuşdur. Dövlət büdcəsinin nəzarətə əhatə olunmuş 6,2 milyard manat

hesabına və Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsinə ümumilikdə 23,2 milyon manatın bərpası təmin edilmişdir.

Hesabat ilində korrupsiya əleyhinə mübarizə istiqamətində müvafiq qurumlarla sıx əməkdaşlıq davam etdirilmişdir. 2018-ci ildə aparılmış nəzarət tədbirlərindən 9-u üzrə müvafiq məlumatlar aidiyyəti hüquq mühafizə orqanlarına göndərilmişdir. Qeyd edim ki, həmin tədbirlərdən 4-ü inzibati xəta xarakterli, 5-i isə cinayət xarakterli olmuşdur.

Müzakirələr zamanı parlamentin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Ziyad Səmədzadə hesabatın əvvəlki illərlə müqayisədə daha təkmil və əhatəli hazırlandığını demişdir. Deputatlardan Fəzail Ağamalı, İlham Məmmədov, Fəzail Ağamalı, Əflatun Amaşov, Vahid Əhmədov, Əli Məsimli, Aydın Hüseynov, Siyavuş Novruzov, Qüdrət Həsənzadəyə hesabatla bağlı fikirlərini bildirmişlər. Müzakirələrdən sonra keçirilən səsvermədə hesabat nəzərə alınmışdır.

Mərkəzi Bankın blokçeyn layihəsi beynəlxalq sammitdə təqdim olunub

Dubayda təşkil olunan "Future blockchain summit"də Azərbaycan Mərkəzi Bankı pilot olaraq reallaşdırdığı blokçeyn əsaslı Rəqəmsal İdentifikasiya Sisteminin təqdimatını keçirib. Bankdan bildirilib ki, ABŞ, Almaniya, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, İngiltərə, Çin, Rusiya, Estoniya, Malta və digər ölkələrdən 170 eksponentin, 14 min iştirakçının qatıldığı "Future blockchain summit"də blokçeyn, əşyaların interneti, böyük verilənlər, süni intellekt və sair kimi müasir innovativ həllərin sərəngisi keçirilib, bu innovasiyaların müxtəlif ekosistemlərdə real tətbiqləri barədə çıxışlar edilmişdir.

Sammitdə "2018-2020-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal ödənişlərin genişləndirilməsi üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində Mərkəzi Bank tərəfindən reallaşdırılan blokçeyn əsaslı Rəqəmsal İdentifikasiya Sisteminin yaradılması layihəsinin məqsədi və tətbiqi nəticəsində əldə ediləcək faydalar barədə məlumat auditoriyanın diqqətinə çatdırılıb. "IBM" və "Lenovo" şirkətləri ilə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində yaradılan informasiya sistemi məsafədən bank xidmətlərinin təqdim edilməsi və müştəri-bank münasibətlərinin tam elektronlaşdırılmasına imkan verəcək.

Sammit iştirakçılarının ciddi marağına səbəb olmuş təqdimat nəticəsində uzaq və yaxın qonşu ölkələrin nümayəndələri Mərkəzi Banka səfər arzusunda olduqlarını, o cümlədən blokçeyn - paylanılmış reyestr texnologiyasının bank sistemində tətbiqi üzrə əməkdaşlıq etmək niyyətlərini bildırıblər.

11-17 aprel 2019-cu il

Akademik Nərgiz PAŞAYEVA: "İdrakın ilhamı mənəvi impulslardan güc alır"

M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetində (MDU) "Universitetlər, cəmiyyət və bəşəriyyətin gələcəyi" mövzusunda beynəlxalq forum keçirilib.

1500-ə yaxın iştirakçı və qonağın - Rusiyanın və xarici ölkələrin aparıcı universitetlərinin rektorlarının və prezidentlərinin, elmi təşkilatların, akademik dairələrin, dövlət orqanları - təmsilçilərinin, tanınmış alimlərin və ictimai xadimlərin iştirak etdikləri tədbirdə MDU-nun rektoru, akademik Viktor Antonoviç Sadovniç, Rusiya Rektorlar İttifaqının vitse-prezidenti, Privoljjsk Federal dairəsi ali məktəblər Şurasının sədri, N.İ.Lobaçevski adına Nijni Novqorod Dövlət Universitetinin prezidenti Roman Qriqoryeviç Strongin, Bolqarıstan Elmlər Akademiyasının sabiq sədri, Sofiya Universitetinin rektoru Blaqovest Sendov çıxış ediblər.

M.V.Lomonosov adına MDU-nun Bakı filialının rektoru, AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik Nərgiz Paşayevanın forumdakı plenar məruzəsi iştirakçılar tərəfindən maraq və rəğbətə qarşılıb.

"Təhsil məsələləri çoxcəhətlidir, birmənalı deyil. İlk baxışdan belə görünür ki, tədris prosesinin idarə olunmasının bütün reseptləri artıq yaradılmışdır. Belə düşünmək olar ki, hər şey tamamilə aydındır və sadədir - biz bilikləri toplamalı, ötürməli və qiymətləndirməliyik. Bəs, əsas nəticəyə - qazanılan biliklərin insanın şüur və təfəkkürünü zənginləşdirədiyi və maarifləndirdiyi pozitiv dönüş nöqtəsinə necə yetişməli? Axı, sonra məhz şüur aparıcı olacaq və yalnız o, biliyi bu və ya digər yolla aparacaqdır. Başqa sözlə, sadəcə, yalnız konkret mütəxəssis hazırlamaq deyil, mənəvi-əxlaqi prinsiplərə və yüksək məziyyətlərə sahib olmaq üçün insanı necə öyrətməli, necə savadlandırmalı? Bu məsələni tarix kontekstində nəzərdən keçirək, tarixən ilkin impulsun və bazanın yalnız bilik deyil, həm də səbatlı vicdan, dərrakənin gücü və əxlaqın olduğu proseslərin fərqi aydın görə bilərik. Sovet dövründə bizlər - filoloqlar illərlə süni sosializm metodologiyasından istifadə etmişik. "Sovet ədəbiyyatının optimizmi" prinsipi nəinki saxta elmi formulu, doktrinani ehtiva edirdi, həmçinin bir çox hallarda bu şamp gənc insanın beynini pozur, köhnə düşüncə sistemində yaşayan insanların bəşəriyyətə edirdi. O zamanlar fərqli düşüncə və fərqli yazan insanların qarşısında hələ çox maneələr dururdu. Çünki təhrif edilmiş nəzəri

biliklərin doğurduğu aləm ədəbiyyat-şünaslıq dərsləri ilə məhdudlaşmış, onlarla bitmədi. Vaxtilə bu qəbildən olan biliklər milyonların şüurunu təhrif etmişdi və heç kimin poza bilmədiyi tarazlığı yalnız ideoloji ehkam, göstəriş və metodologiyalardan real şəkildə azad olan sələf alimlərin həlledici təsiri bərqərar edirdi.

XXI əsrdə bilik və təhsil vasitəsilə kütlələrin şüurunu düzgün idarə edə biləcəyimiz? Heç də sadə olmayan bu sualın cavabı, şübhəsiz, müsbət olmalıdır. Əks halda, biliklər əsas misiyasından - cəmiyyətin layəqətini, asayışını, rifahını və inamını təmin etməkdən məhrum olacaqdır. Dünyanın cari durumunda skeptiklər bu ali prinsipləri sadələvh və səmərəsiz adlandıra bilərlər. Sırr deyil ki, bəzən belə dayaz düşüncələr bütün bir həmfikirlər ordusu toplaya bilər. Təhsil prosesində ən çətin məsələ müasir tədrisin dağıdıcı, etinasız pragmatizm və praktikizmə yuvarlanmasıdır. İstənilən insan erkən uşaq yaşlarından real həyatı olayların və durumların heç də birmənalı olmaması, bəzən isə ağır olması faktı ilə əvvəlcə nəzəri, sonra isə real şəkildə üzləşir. Və bu və ya digər situasiyada fərdin hərəkət və əməllərinin özünütəşkilən və şəxsi intizamın hansı meyarları ilə şərtlənəcəyini heç kim deyə bilməz. İdealdır, məhz məktəbdə atılan ilk addımlar, daha sonra isə biliklərin əldə olunmasına aparın yol, ən müsbət keyfiyyətlərə şövqləndirməklə insanı böyük aləmə hazırlamalıdır. Bu mərhələdə yalnız kitablardakı müdrik fikirlər deyil, bu və ya digər biliklərin daşıyıcısı olan insanlarla şəxsi təmas da çox önəmlidir; onların həyat fəlsəfəsi, baxışları, daxili aləmləri və prinsipləri çox önəmlidir; təhsil mühitinin özü və onun atmosferi, biliklərin gücünə inamın ruhu, energetikası önəmlidir. İnnovasiya əsri olan hazırkı dövrdə məhz humanitar elmlər, sosial dəyərlər məhz humanitar elmlər qlobal miqyasda böyük əhəmiyyətə malikdir. Dəqiq elmlərin, innovativ layihələrin istənilən nailiyyətləri və ya uğursuzluqları gec-tez humanitar tərkibli və müxtəlif problemlərlə üzləşir, kəşifdir. Hətta dahi bir əqlin eyni qüvvəyə ali yönümlü qadağanı pozmaq cazibəsi qarşısında duruş gətirmədikdə, humanitar təlimlərin etik, əxlaqi və mənəvi ehkamları, humanitar elmlərin qiymətləndirmə meyarları, dəyər şkalaları əyləcə rolunu oynayır. Bilirik ki, mütləq şəkildə hamı üçün ümumi olan ideyalar mövcud deyil.

Bizə o da məlumdur ki, biliklər anadangəlmə olmur, deməli, mənəvi-əxlaqi prinsiplər də anadangəlmə ola bilməz. Yeni dövr fəlsəfəsində sensualizm konsepsiyasının müəllifi, XVII əsr ingilis alimi və mütəfəkkiri Con Lokk yazırdı: "Kimdəsə anadangəlmə ideyalar varsa, həmin şəxsdən onların necə və nə qədər olduğunu öyrənməyə şad olardım". Yəni onlar anadangəlmə ola bilməz. Çox vaxt cılız dərketmə, duyma istəyi, biliklərə meyil hissiyyəti təcrübə, sensual qavrama sayəsində meydana çıxır. Aristotelin fikrincə, "ağıl qavramağa başlayanda ideyaları kəsb edir". Fikrimizcə, qavrayışın, ideyaların və mənəvi-əxlaqi qaydaların ümumiliyi müasir təhsil prosesinin əməli müstəvisində daha fəal və dərin təzahürünü və tətbiqini tələb edən mühüm platformadır.

Qlobal baxımdan, ümumbəşəri intellektual mühit, məktəblər və universitetlər, elmi müəssisələr müasir dünyanı bir çox təhdidlərdən qoruyan adekvat və xilasedici buferin qorunub saxlanması təmin edən qüvvələrdir, möhkəm bazalardır. İnsanlar kin-küdurətdən, qətlərdən və beynəlxalq intriqalardan beziblər.

Fikrimcə, mənəviyyat yolu ilə saflaşdırılan şüura və ağıla inamın bilik vasitəsilə dəstəklənməsi müasir təhsil və elmin əsas vəzifəsidir. Qlobal aləmdə bir-birimizlə müasir elm və təhsil mühtitə vasitəsilə dialoq aparıb-bilməməyimiz isə özümüzə bağlıdır. Biz istəməzdik ki, gələcək nəsillər humanitar qavramanın və əldə olunan biliklərin mənəvi dərkini önəmli barədə mücərrəd və dumanlı təsəvvürlərə malik olsunlar. Bəzən kitablarda da səhvlər ola bilər. Müəyyən mərhələdə biliklərin də bu və ya digər dərəcədə yanlış olması mümkündür. İndi bəzən elektron texnika ilə davranmağı uşaqlar bizə öyrədirlər.

Lakin mənəvi, yüksələn dəyərlərin ötürülməsi prosesi şəxsiyyəti, gələcək nəsilləri maarifləndirməyi, onlara təhsil verməyi özünə vəzifə seçmiş insanların üzərinə düşməlidir. Xəyali səcdəgaha çıxarılmış bu sakral fikri baş verəcək heç bir yüksək texnoloji inqilab durdura bilməz. Çünki idrakın ilhamı mənəvi impulslardan güc alır. Daha çox mənəvilik, estetik təbiyyət, kreativlik, mücərrəd təfəkkür, təəyyül, sosial açıqlıqdan keçən ağır fantaziyaları, həyat sevgisi harmonik şəxsiyyətin formalaşmasına yardımçı ola bilər. O zaman Diogenin gün işığında yandırdığı fənər axtarışda olanı tapacaq.

Bəli, biz bilirlik ki, bütün yollar Məbədə doğru getmir, lakin ona doğru aparın, Göy il Yeri qarşısında bəraət qazanmış Yol bizi buraya - Moskva Dövlət Universitetinə gətirdi!"

Xatırladaq ki, bu il fevralın 27-də MDU-nun Bakı filialının rektoru Nərgiz Paşayeva Rusiya Təhsil Akademiyası üzvlərinin ümumi toplantısında M.V.Lomonosov adına MDU-nun rektoru akademik Viktor Sadovniçin təqdimatı ilə yekdilliklə akademik (əcnəbi üzv) seçilib. 4 il əvvəl - 2015-ci ildə isə yanvarın 26-da MDU-nun 260 illiyinin qeyd olunduğu zaman Nərgiz Paşayevaya universitetin fəxri professoru adı verilmədi. Nərgiz xanım bu münasibətlə demişdi: "Mən özümü yalnız öz sahəmin mütəxəssisi deyil, müəllim, təhsil xidmət edən bir insan hiss edirəm. Moskva Dövlət Universitetinin professoru adı qürurla əslənir, çünki qlobal akademik dairələrdə MDU kifayət qədər yüksək yer tutur".

Dünya Enerji Şurası Azərbaycanla əməkdaşlığı genişləndirməkdə maraqlıdır

Energetika Nazirliyindən bildirilib ki, nazir Pərviz Şahbazov Dünya Enerji Şurasının regional inkişaf üzrə sədr müavini Oleq Budarqin ilə görüşüb. Görüşdə Dünya Enerji Şurası ilə əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafı, texnologiyaların tətbiqi ilə enerji sektorunda qlobal miqyasda baş verən dəyişikliklər və yeni çağırışların müzakirəsi üçün 3 ildən bir keçirilən Dünya Enerji Konqresi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb. 1923-cü ildən fəaliyyət göstərən, 100-dək ölkə-

ni və 3 mindən çox təşkilatı əhatə edən Dünya Enerji Şurasının enerji təhlükəsizliyi, enerji bərabərliyi və ekoloji təhlükəsizlik arasında balansın yaradılmasında rolundan bəhs edilib. Bildirilib ki, yanacaq-

energetika sektorunun bütün istiqamətlərini özündə birləşdirən qlobal təşkilat kimi Dünya Enerji Şurası enerji ölkəsi kimi Azərbaycanla əməkdaşlığı genişləndirməkdə maraqlıdır.

Birgə layihələrin reallaşdırılması müzakirə olunub

Dubayda Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) investisiyaları arasında Azərbaycanla birgə layihələrin reallaşdırılması müzakirə edilib. Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyindən (KOBİA) bildirilib ki, qurum ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin müvafiq qurumu olan Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında iştirak edən KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov və Dubayın Kiçik və Orta Sahibkarlıq üzrə İnkişaf Qurumunun baş icraçı direktoru Abdul Baset Əl-Janahi arasında keçirilmiş görüşdə tərəflər əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildirib, əlaqələrin genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin KOB subyektləri arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, bu məqsədlə Toplantısı çərçivəsində təşkil olunmuş görüşdə müzakirə olunub. 8-ci İllik İnvestisiya Toplantısında

Исламские финансы: современные тренды и перспективы развития

12 марта 2019 г. состоялось очередное мероприятие в рамках Месяца науки, посвященное эффективной организации, управления и развития научной деятельности в UNEC «Исламские финансы: современные тенденции и перспективы развития». На мероприятии присутствовали Директор департамента организации и управления научной деятельностью, д.э.н., профессор Захид Фаррух Мамедов, Руководитель Центра Исламской Экономики Мейбуллаева при UNEC, доцент UNEC Сервиназ Ханларзаде, заместитель председателя Союза Экономистов Азербайджана, доцент UNEC Эльшад Самедзаде, аудитор и консультант Организации бухгалтерского учета и аудита исламских финансовых институтов Анар Юсифзаде и директор Российской школы экономики Мансур Бархударов. Они рассказали о настоящем положении исламского банкинга, о направлениях сотрудничества и интересах развитых стран к исламским финансам. Представляем вашему вниманию выступление доцента UNEC Сервиназ Ханларзаде.

(Начало в № 12 от 25 марта - 3 апреля 2019 г.)

История становления исламского банкинга в мире:

1. Первый в мире исламский банк появился в 1963 г. в Египете в городе Мит-Гамр, который и был назван в честь города. «Мит-Гамр»;
2. 1973 г. Исламский Банк «Амана» (Филиппины);
3. 1975 г. Исламский банк развития в Саудовской Аравии;
4. 1975 г. Исламский Банк Дубая;
5. 1977 г. Исламский Банк Файсал (Египет, Судан);
6. 1983 году Малайзийский Исламский Банк.

Для контроля над деятельностью исламских финансовых институтов были созданы Международные исламские финансовые организации к которым относятся:

1. Исламский банк развития (IDB) – 1975 г. СА
2. Бухгалтерская и аудиторская организация для Исламских финансовых институтов (The Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions, AAOIFI) – 1991 г., Бахрейн
3. Совет по исламским финансовым услугам (The Islamic Financial Services Board, IFSB) – 2002 г., Малайзия
4. Международный исламский финансовый рынок (International Islamic Financial Market, IIFM) – 2002 г., Центральный банк Малайзии

5. Генеральный совет исламских банков и финансовых учреждений (General Council for Islamic Banks and Financial Institutions, CIBAFI) – 2001, Бахрейн.

Основными задачами реализации исламского банкинга является удовлетворение желания мусульман иметь:

- альтернативную банковскую систему на основе исламских принципов;
- современную, прогрессивную и жизнеспособную банковскую систему, способствующую развитию экономики страны.

Для того, чтобы реализовать цели исламских банков необходимы определенные условия для их осуществления. Исламская банковская система требует 3 важных элементов для успешной системы:

1. Большое количество игроков;
 2. Широкое разнообразие инструментов;
 3. Исламский денежный рынок
- Исламская банковская система должна также отражать социально-экономические ценности в исламе, и должна быть исламской и в субстанции и в форме.

В чем же заключается особенности исламского банкинга?

Исламский банк работает по принципу проектного инвестирования, т. е. становится соавтором и совладельцем инициаторов проекта. Если традиционный банк не интересуется куда вы вкладываете деньги, так как его волнует только возврат суммы с процентами, причем проценты являются главной «фишкой» банковской деятельности, то исламский банк изучает все обстоятельства дела.

Исламский банк связан с распределением рисков, долевым участием, разделом прибыли, проводит бизнес-экспертизу, определяет экономический потенциал проекта, и если считает адекватным, то входит в совместное проектирование вместе инициатором, договаривается о разделе прибыли, но не получает %. В основе исламского банка лежит сотрудничество с клиентом, который делает вклад в реальное производство конкретных товаров и услуг, также он делит риски с клиентом. Ошибки могут быть и при анализе, и при экспертизе, но банк делит эти риски со своим клиентом. Главный принцип исламского банка основан на том, что доход банка или вкладчика не являются изначально гарантированными, а зависят от деятельности и исключаются %.

Сущность этого принципа заключается в том, что деньги не есть товар, они не могут возрастать, лишь потому, что были выданы в кредит.

Доход исламского банка состоит в перераспределении прибыли. У клиента есть выбор – положить их на текущий счет или на инвестиционный.

Текущий счет или счет до востребования основан на том, что клиент не получает никакой прибыли, так как в любое время может потребовать свои вложения. При этом банк на свой

страх и риск использует средства вкладчика в своей деятельности и при востребовании должен вернуть.

При инвестиционном счете (получен депозиту), банкир и клиент договариваются о прибыли, полученной от инвестиционного проекта в оговоренной пропорции и в зависимости от суммы вкладов.

Исламский банк имеет три основных разрешенных источника прибыли, т.е. свои специфические формы: «мушарака», «мударара» и «кард-уль-хасан».

Мушарака- это исламский способ банковской операции, когда две стороны объединяют свои

пассивной банковской операции – привлечение денег.

Кард-уль-хасан – «беспроцентный кредит», по сути - возвратная материальная помощь, субсидия нуждающимся лицам, организациям, как краткосрочная субсидия на конкретную хозяйственную деятельность субъектов, которые являются частыми партнерами банка. Здесь раскрывается еще одна особенность взаимоотношений исламских банков со своими клиентами - это тесные, доверительные, дружеские отношения. При этом банк может взимать разного рода комиссии и сборы, но не проценты.

капиталы для финансирования какого-либо проекта, при этом прибыль они делят в заранее определенном порядке (пропорционально вкладу), а убытки - в зависимости от долевого участия в капитале. Банк в этом случае разделяет риск с клиентом. Управление проектом, под который выданы средства, может осуществляться двумя сторонами вместе или какой-то одной стороной по согласованию. Это довольно гибкий вид взаимодействия банка и клиента, поскольку и пропорция разделения прибыли и убытков, и управление проектом могут быть оговорены заранее сторонами.

Мударара – это соглашение, заключаемое между двумя сторонами, когда одна сторона (исламский банк) полностью предоставляет необходимые средства для финансирования проекта, а другая (клиент) занимается управлением проектом, используя свои предпринимательские способности. Как и в предыдущем случае, пропорция распределения прибыли заранее оговаривается между сторонами и фиксируется в соглашении. Банк также может нести убытки при неудаче своего клиента, а вот контролировать реализацию проекта или как-нибудь еще влиять на процесс - не может. Это соглашение, предусматривает обратное, когда клиент может передать деньги банку для последующего вложения этих средств в определенный проект и или вид деятельности. Прибыль от реализации проекта делится в оговоренной пропорции. Мударара представляет собой аналог

таким образом, современные исламские банки получают прибыль посредством трех вышеупомянутых способов извлечения дохода.

Тренды развития

Исламский бантинг сегодня пользуется популярностью в мире именно потому, что предлагает более выгодные условия:

- дает деньги без каких-либо %, - не допускаются обман
- сводит риски к минимуму, - не взимает штрафы с просрочки,
- не отбирает залог в случае не уплаты.

Принцип партнерства более эффективно способствует развитию экономики, нежели ссудный %, т. к. исламский бантинг работает намного прозрачнее традиционных банков.

За последние 10 лет исламский бантинг в мире является успешнее, чем традиционная банковская система.

Мировой финансовый кризис повысил интерес к исламским банкам во многих странах мира, поскольку исламские финансовые институты показали свою жизнеспособность и устойчивость к кризисам, а также стабильность в финансировании всех проектов на международном уровне.

Исламский бантинг стал одной из самых быстрорастущих финансовых отраслей в мире после кризиса, отрасль растет ежегодно на 15%. Исламский бантинг постепенно получает все большее распространение в немусульманских странах и все чаще обзаводится клиентурой из числа представителей иных конфессий и даже атеистов.

Восточная финансовая модель, основанная на полном запрете ростовщичества (а значит, и ссудного процента) и нормах шариата, оказалась более устойчива к кризисам, чем традиционная западная.

Как выглядит ситуация с исламским финансированием на Западе? В 2001 году был основан первый американский финансовый институт, который должен был соблюдать принципы Шариата и концепцию мушарака на уменьшение, Guidance Residential, который вырос в самую крупную исламскую компанию по жилищному финансированию в США.

В 2004 году в Великобритании был основан первый самосто-

способствует развитию производства и обращению товаров и услуг, путем использования различных форм партнерства.

Азербайджан присоединился к Исламскому Банку Развития (ИБР) в 1992 году. За это время портфель банка составил порядка 1,2 млрд. \$. Основными сферами интереса ИБР в Азербайджане являются энергетика, ирригация, дорожное строительство и сельское хозяйство.

Перспективы сотрудничества с Исламским банком развития (ИБР) проявляется в следующем:

- оказание поддержки Азербайджану в вопросах развития исламских финансовых институтов;
- прямые инвестиции в исламские финансовые институты;
- анализ и подготовка программ обучения по исламской экономике, проведение образовательных семинаров и конференций международного уровня;
- техническая поддержка инфраструктурных проектов;
- льготное финансирование на поддержку малого и среднего бизнеса, государственных и частных проектов;
- содействие росту экспорта в страны-члены ИБР;
- привлечение прямых иностранных инвестиций из стран-членов ИБР.

18 января 2017 г. Азербайджан и Исламский банк развития подписали грантовое соглашение о технической поддержке разработки правовой базы по исламскому финансированию в республике. Соглашение предусматривает анализ банковского законодательства и изучение возможностей внедрения в Азербайджане принципов исламского банкинга.

ИБР вложил в экономику Азербайджана около 1 млрд. \$ США в рамках 18 проектов. 14 проектов, осуществляемых в области сельского хозяйства, энергетики, транспорта, водного хозяйства и др., уже завершены, реализация 4 проектов продолжается.

ИБР одобрил для Азербайджана техническую помощь в размере 200 тыс. \$ на подготовку правовой базы для исламского финансирования.

Исламское финансирование имеет хорошие перспективы и благоприятную почву для развития на рынке Азербайджана, так как 98% населения - это мусульмане, что является немаловажным фактором. Для успешной реализации исламского банкинга в стране требуется четкая разъяснительная работа, мобилизация усилий, ресурсов правительства и частного сектора на начальном этапе и системный подход для его внедрения.

Исследования МВФ показали, что исламские банки более устойчивы к финансовому кризису, чем традиционные. В мире насчитывается более 500 исламских финансовых институтов в 75 странах. Совокупные активы исламских финансовых институтов на конец 2018 г. составляет 2 трлн. \$, а ежегодные темпы роста составляют 10-15 %.

По прогнозам консалтинговой компании «Ernst & Young» («E&Y») к 2021 г. исламские финансовые учреждения при темпах роста 15% в год сконцентрируют у себя капитал на сумму 3,5 трлн. \$.

Азербайджан и Россия могут реализовать совместный проект в сфере туризма

Государственное агентство по туризму Азербайджана проводит переговоры с российскими партнерами по поводу реализации совместных туристических проектов в обозримом будущем, сообщил Trend руководитель отдела по связям с общественностью Агентства Кенан Гулузаде.

По словам главы отдела, в настоящее время рассматриваются возможные варианты по созданию совместных пилотных проектов в направлении Северного Кавказа.

"У наших стран есть достаточно большой потенциал для сотрудничества в сфере туризма, очень

много точек соприкосновения, в том числе по обмену туристами. В процессе активных переговоров с российскими партнерами также идут обсуждения, связанные с облегченным прохождением пограничных процедур для участников пакетных туров", - сказал Гулузаде.

Логистический центр «Абшерон» принял первый блок-поезд по маршруту Стамбул-Баку

Первый международный грузовой поезд, отправившийся из Стамбула в Баку, 5 апреля прибыл на станцию назначения. Поезд встретили в Логистическом центре «Абшерон». Церемонии встречи поезда вступительной речью открыл генеральный директор Логистического центра «Абшерон» Зия Агаев. Зия

Агаев отметил, что перевозка груза, станцией назначения которого был Логистический центр «Абшерон», проводилась по железнодорожному пути Баку-Тбилиси-Карс при поддержке железных дорог Азербайджана, Турции и Грузии. Процесс грузоперевозки осуществлялся Логистическим центром

«Абшерон». Железная дорога Баку-Тбилиси-Карс является самым коротким и надежным путем, соединяющим Европу с Азией. Суточная грузоперевозочная мощность Логистического центра «Абшерон», расположенного на историческом Шелковом пути, составляет 30 тысяч тонн.

11-17 aprel 2019-cu il

Azərbaycanın ixrac missiyası bu dəfə Riqada

İqtisadiyyat Nazirliyinin dəstəyi, Azərbaycanda İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Fondunun (AZPROMO) təşkilatçılığı ilə növbəti ixrac missiyası Riqaya təşkil olunub. İxrac missiyasına şərab və digər spirtli içkilərin, qida və tekstil məhsullarının istehsalı, habelə turizm sahəsində fəaliyyət göstərən 23 Azərbaycan şirkəti daxildir. Nazirliyin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, missi-

yanın ilk günü Azərbaycan və Latviya şirkətləri arasında keçirilən işgüzar görüşdə hər iki tərəfdən 100-dək sahibkar iştirak edib. Görüşdə "Made in Azerbaijan" brendinin təşviqi istiqamətində görülən işlər barədə məlumat verilib, Azərbaycan məhsullarının Latviyaya ixracının genişləndirilməsi müzakirə edilib. Səfərin ikinci günü – aprelin 8-də "Made in Azer-

baijan" brendi ilə istehsal olunan Azərbaycan şarablarının dequstasiyası keçirilib. İştirakçılara Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində istehsal olunan məhsul nümunələri təqdim olunub. Aprelin 10-dək davam edən ixrac missiyası çərçivəsində Azərbaycanın Latviyadakı Ticarət Evinə görüşlər keçirilmiş, ticarət şəbəkələrinə səfərlər təşkil olunmuşdur.

Abşeron Logistika Mərkəzi İstanbul-Baki marşrutu ilə ilk blok qatarı qəbul edib

İlk dəfə olaraq İstanbuldan Bakıya yola düşən beynəlxalq yük qatarı aprelin 5-də Bakıya çatıb. Qatar Abşeron Logistika Mərkəzində qarşılanıb. Qarşılaşma mərasimində açılış sözü ilə Abşeron Logistika Mərkəzinin baş direktoru Ziya Ağayev çıxış edib. Z. Ağayev bildirib ki, təyinat nöqtəsi Abşeron Logistika Mərkəzi olan yükün daşınması Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti üzərindən Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan dəmir yollarının dəstəyi ilə Abşeron Logistika Mərkəzi tərəfindən həyata keçirilib. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Avropanı Asiya ilə birləşdirən ən qısa və etibarlı yoldur.

Şərq-Qərb Nəqliyyat Dəhlizi çərçivəsində baş tutan bu yük daşınması ölkə iqtisadiyyatı üçün də çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Ölkə başçısının rəhbərliyi ilə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, qeyri-neft sektorunun inkişafı, ölkəmizin tranzit imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində mühüm layihələr həyata keçirilib. Nəqliyyat sahəsinin inkişafı istiqamətində aparılan məqsədyönlü islahatlar nəticəsində ölkəmiz beynəlxalq yükdaşımalarda regional qovşağa çevrilib. Belə ki, Azərbaycanın çox əlverişli coğrafi mövqedə yerləşməsi tranzit potensialının artırılması istiqamətində əvəzsiz

rol oynayır, bununla da büdcə gəlirlərinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasına zəmin yaradır. Mərkəzin sutkalıq yükaşıma gücü 30 min ton təşkil edir ki, bu da ildə təqribən 11 milyon ton yükə bərabərdir. Terminal vahid gömrük məntəqəsi kimi qəbul olunub. İdxal, ixrac və tranzit gömrük əməliyyatları ora-

zıda yerləşən gömrük orqanları tərəfindən həyata keçirilir. Abşeron Logistika Mərkəzində 2400 konteyner tutumu olan terminal, tutumu 21 min ton olan iriölçülü yük terminalı, 8100 kvadratmetrik qapalı anbar sahəsi, açıq yük platforması və ən müasir texnikalar xidmət göstərir.

İqtisadiyyat və Kənd Təsərrüfatı nazirliklərinin birgə məlumatı

Sahibkarların məhsullarının satışında yarana biləcək çətinliklərin aradan qaldırılması

istiqamətində zəruri tədbirlər görülməkdir. Bu barədə İqtisadiyyat və Kənd Təsərrüfatı nazirliklərinin birgə məlumatında deyilir. "Məlum olduğu kimi, son vaxtlar daxili bazarda kartof, soğan və kələmin qiymətində ciddi artım baş verib. Bununla əlaqədar, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu

il 5 aprel tarixli Qərarı ilə beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq, həmin məhsulların istehsal mövsümü də nəzərə alınmaqla, kartofun ixracında bu il aprelin 30-dək, soğan və kələmin ixracında isə mayın 31-dək ixrac rüsumunun tətbiqinə başlanıb, habelə soğanın idxalına tətbiq olunan spesifik rüsum həmin müddətə qədər ləğv edilib. Atl-

mış bu addım daxili bazarda qiymət sabitliyinin təmin olunmasına, ölkə əhalisinin bu məhsullara olan tələbatının daha dolğun ödənilməsinə xidmət edir. Sahibkarların məhsullarının satışında yarana biləcək çətinliklərin aradan qaldırılması istiqamətində zəruri tədbirlər görülməkdir", - deyər məlumatda qeyd olunur.

AQROPARKLARIN YARADILMASI KƏND TƏSƏRRÜFATINI YÜKSƏK STANDARTLAR SƏVİYYƏSİNƏ GƏTİRƏCƏK

Yurdumuza bahar qədəmlərini basıb, hər yan yaşıl xalya, gül-çiçəyə bürünüb. Azərbaycan bütün fəsilərdə gözəldir. Lakin yazın öz aləmi var. Həm insanın ovqatı təzələnir, həm də qayğıları artır. Axı, bol məhsulun təməli indi qoyulur. Kənd əməkçiləri sübh tezdən tarlalara axıyır, toran qovşanda evə tələsirlər. Bir tərəfdən də ev-eşik, həyat-baca işləri. Aqrar sahəyə son illər verilən diqqət, bu istiqamətdə həyata keçirilən islahat proqramları öz müsbət nəticələrini göstərməkdədir. Respublikamızın rayonlarında bir qarış əkilməyən, səpilməyən torpaq sahəsi qalmayıb, yeni ərazilər əkin dövrünə cəlb edilib. Son bir neçə il ərzində pambıqçılıq, tütünçülük, tərəvəzçilik, baramaçılıq, istixana təsərrüfatlarında becərilən bostan bitkilərinin istehsalında və tədarükündə iki dəfədən çox artım əldə edilib. Şəmkir rayonu da uğur qazanan rayonlar sırasındadır.

Təkcə bir faktı demək kifayətdir ki, keçən il ərzində Şəmkir rayonunun istixana təsərrüfatlarından 144 milyon dollar dəyərində pomidor və digər kənd təsərrüfatı məhsulları ixrac olunub. Rayonda iki il öncə istifadəyə verilən Aqropark respublikamızda ilk dəfə yaradılan və miqyasına görə ən böyük olan aqrar-sənaye kompleksidir. Yaxın illər ərzində ölkəmizdə aqroparkların sayı 52-ə çatdırılacaq və demək olar ki, bu qurumdan kənar qalan rayon qalmayacaq. Azərbaycanın unikal modeli olan ASAN xidməti kimi, aqroparklar da ciddi qurum olaraq ölkənin sosial-iqtisadi yüksəlişində mühüm rol oynayacaq. Şəmkir Aqroparkının yaradılması bölgədə yaşayan sahibkarlıq subyektlərinə texniki-innovativ, aqroservis və logistika xidmətlərinin göstərilməsinə, toxum, şitil, ting, dərman və gübrə ilə təmin olunmasına, kiçik təsərrüfat subyektlərinin iri sənaye istehsalına keçidinin və ixrac potensialının gücləndirilməsinə geniş imkanlar açmışdır.

Bunun nəticəsidir ki, onlarla çeşid kənd təsərrüfatı məhsulları "Made in Azerbaijan" brendi ilə xarici bazarlara çıxarılır.

Şəmkir Aqroparkının yaradılması zərurətdən doğub və cənab Prezident İlham Əliyevin kənd təsərrüfatının inkişafına yönəldilən islahat proqramının ayrılmaz tərkib hissəsidir. 2014-cü ildə dövlət başçısının bilavasitə iştirakı ilə təməli qoyulan belə bir nəhəng kompleksin qısa zaman kəsiyində istifadəyə verilməsi layihənin əhəmiyyətinə və önəminə verilən yüksək qiymətdən irəli gəlir.

Aqroparka 8604 hektar – Könüllü kəndi ərazisində 604 hektar, Ceyrançöl massivində isə 8000 hektar torpaq sahəsi ayrılıb. İri taxılçılıq, bitkiçilik və meyvəçilik təsərrüfatlarını özündə birləşdirən Aqropark aqrar bölgənin inkişafına güclü təkan verəcək. 8000 hektar torpaq sahəsi əkin dövrünə daxil edilib. Kür çayından əraziyə iki istiqamətdə 730 min diametrdə dəmir borularla 15,6 km uzunluğunda təsərrüfatdaxili su xətləri çəkilib.

Aqroparkın ərazisində bütün zəruri infrastruktur yaradılıb. Aqropark üçün 10 ədəd müasir tipli "New Holland" markalı traktor və 45 ədəd müxtəlif kənd təsərrüfatı maşın və mexanizmi lizinq yolu ilə alınıb. Ümumi tutumu 15 milyon kubmetr olan 5 ədəd sututan inşa edilib və sahəsi 2,1 milyon kubmetr olan su anbarı tikilib. Ərazidə 16 min kilovat gücündə elektrik yarımstansiyası yaradılıb və 35 km uzunluğunda elektrik xətləri çəkilib. Bundan başqa, 2 ədəd üzən panton üzərində 3 ədəd su nasosu, 1000 hektar torpaq sahəsində ABŞ istehsalı olan 14 ədəd müxtəlif radiuslu müasir pilot suvarma aqreqatı və avadanlıqları quraşdırılıb.

Keçən il sahələrdən 14 min ton şəkər çuğunduru yığılaraq, İmişli şəkər zavoduna təhvil verilib. Təkcə Ceyrançöl massivində 200 nəfər mövsümi işlə təmin olunub.

İntensiv bağçılıq təsərrüfatlarının yaradılması məqsədilə 2400 hektarda suvarma sistemləri quraşdırılıb. Gələcəkdə buradan 36.000 ton məhsul götürülməsi nəzərdə tutulur. Sahələrdə, əsasən, kartof, soya, soğan və digər bitkilər əkiləcək. Həmin məhsulların saxlanması üçün 30.000 tonluq taxıl anbarı kompleksinin tikilməsi və 10.000 tonluq kartof saxlama kamerasının yaradılması nəzərdə tutulur.

8000 hektar torpaq sahəsində aqrotexniki tədbirlərin yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsi üçün ABŞ-in «John Deere» şirkətinin istehsalı olan 30 ədəd müxtəlif kənd təsərrüfatı texnikası və avadanlıqları alınacaq. Nəticədə 500 daimi, 1500 mövsümi iş yerləri açılacaq. Logistika Mərkəzləri aqropark kompleksi zəncirində mühüm həlqədir. «Ceyrançöl»də salınan bağçılıq təsərrüfatlarının məhsulları Aqroparkın Logistika Mərkəzində emal ediləcək, ixrac və satış əməliyyatları məhz burada həyata keçiriləcək. Aqroparkın Könüllü kəndi ərazisində yerləşən hissəsi 604 hektarı təşkil edir ki, bunun da 1000 hektarı sənaye sahəsi, 200 hektarı istixanalar, 274 hektarı intensiv bağçılıq, 25 hektarı tinglik, 5 hektarı isə şitilik üçün nəzərdə tutulub.

Logistika Mərkəzinin ərazisi 12,3 hektardır. Burada Fransanın «Mof Roqa» şirkətinin meyvələri ölçüsünə və rənginə görə çeşidləyən və qablaşdıran avadanlıqları quraşdırılıb. İri kalibrli meyvələri çeşidləyən avadanlıqların gücü isə saatda 2 tondur. Burada İtaliyanın «İsolcell» şirkətinə məxsus ümumi tutumu 24.000 ton olan 71 ədəd ULO tipli soyuducu saxlama kamerası quraşdırılıb. Bunlar soyuducu depolarında meyvə və tərəvəzin növlərinə görə 25 gündən 270 günə qədər minimum itki və keyfiyyətlə saxlanmasını təmin edir. İstehsal sahəsində eyni vaxtda 200 ton məhsulu qəbul edən iki terminal, 120 ton hazır məhsulu yola sa-

lan bir terminal yaradılıb. Logistika Mərkəzində meyvə və tərəvəzlərin keyfiyyətini, toksikliyi, bakterioloji və mikrobioloji göstəricilərini müəyyən edən laboratoriya fəaliyyət göstərir. Çeşidləmə, qablaşdırma, soyuducu kameralara yerləşdirmə yüksək texnoloji standartlara uyğun şəkildə aparılır.

Logistika Mərkəzində regionda geniş yayılan şərqi xurmasının alıcılıq qabiliyyətinə təsir göstərən xüsusi tamın aradan qaldırılması üçün sutkada gücü 1 ton olan «determing room» qurğusu işə salınıb. Logistika Mərkəzində sahibkarlıq subyektlərinin ixrac əməliyyatları proseslərini sadələşdirmək üçün «bir pəncərə» sistemi yaradılıb. Burada Dövlət Gömrük Komitəsinin, İqtisadiyyat Nazirliyinin Ekspertiza Mərkəzinin, Dövlət Fitosanitar Nəzarət Xidmətinin, «Atabank» Kommersiya Bankının müvafiq strukturları fəaliyyət göstərir.

Mərkəzin kommunikasiya təminatı üçün dövlət dəstəyi ilə 25 meqavat gücündə elektrik stansiyası tikilib, 3 km-lik qaz xətti və 22 km-lik fibro-optik rabitə xətti çəkilib. Buraya 10 km uzunluğunda dəmir yolu xəttinin çəkilişi planlaşdırılır. Mərkəzin ərazisində

20 TIR yük avtomobil dayanacağı, vertolyot meydançası, qazanxana tikilib. Mərkəzdə ümumi sahəsi 2600 kvadratmetr olan ofis binası, konfrans zalı, yeməcxana və s. infrastruktur obyektləri yaradılıb, ərazidə geniş abadlıq işləri aparılıb. Layihənin ümumi dəyəri 100 milyon manatdan çoxdur. Tikintiyə Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən 22,7 milyon manat güzəştli kredit ayrılıb.

«Şəmkir Aqroparkı» Logistika Mərkəzi tam işə düşükdən sonra 274 nəfər işlə təmin olunacaq. Hazırda burada 200 nəfərə qədər işçi çalışır və orta aylıq əməkhaqqı 600 manat təşkil edir. Son illər aqrar sahədə həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində Azərbaycan bu sahədə də regionun lider ölkəsinə çevrilib. Cənubi Qafqazda kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və ixracı üzrə bizimlə rəqabət apara biləcək ikinci ölkə yoxdur. İxrac strukturuna daxil olan məhsulların keyfiyyəti yüksək standartlara cavab verir və buna görə də geniş arealda özünə müştəri tapa bilir. Yaxın iki-üç il ərzində ixrac imkanları azı iki-üç dəfə artacaq.

Zülfü İLYASOV,
bölgə müxbiri

“Hacı Zeynalabdin Tağıyevin qəblərdə ucalan heykəlinə daha bir heykəl əlavə olunacaq”

Müəssisimiz akademik Ziyad Səmədzadədir.

- Ziyad müəllim, Azərbaycan xalqının tarixində öz əməyi və zəhməti ilə yüksəklərə ucalmış, böyük xeyriyyəçilik fəaliyyəti ilə məşğul olmuş, əslində Azərbaycanda xeyriyyəçilik, məsənətlə məkətinin əsasını qoymuş tarixi və böyük şəxsiyyətlərdən biri və birincisi, heç şübhəsiz ki, Hacı Zeynalabdin Tağıyevdir. Xeyriyyəçilikdən, məsənətlərdən söz düşəndə birincisi olaraq ilk gözlər önünə Hacı Zeynalabdin gəlir. Bildiyiniz kimi, martın 1-də Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin bir qrupu ilə görüşündə Hacı Zeynalabdin Tağıyevlə bağlı məsələ gündəmə gətirilmiş, onun Bakıda heykəlinin ucaldılması təklifi irəli sürülmüş və bu təklif dərhal dövlət başçısı tərəfindən dəstəklənmişdi. Bu baxımdan bir ziyalı, bir akademik və Hacı Zeynalabdin Tağıyevin fəaliyyətindən bəhs edən, ta-

bu istiqmətdə məşhurlaşan, iz qoyan insanlara münasibət birmənalı deyildi. Düzdür, ideoloji-siyasi yasaqlara rəğmən, hələ uşaqlıq illərindən bir çox xeyriyyəçilərimizin, o cümlədən Hacı Zeynalabdinin adını eşitsək də, onların Azərbaycan xalqının həyatında böyük rol oynadıqlarını bilsək də, bu barədə tam, ətraflı, yetərli məlumatlara malik deyildik. Çünki dediyim kimi, ideoloji-siyasi cəhətdən bu insanlara yasaq qoyulmuşdu. Bu baxımdan, həmin dövrlərdə xeyriyyəçilik əməlləri sahibi olan insanlarımızı, xüsusilə də Hacı Zeynalabdin Tağıyevi tam və ətraflı şəkildə öyrənmək mümkün olmamışdı. Onu da deyim ki, ötən əsrin 70-ci illərinin əvvəllərində Elmlər Akademiyasının İqtisadiyyat İnstitutunda işləyirdim. Həmin vaxt Hacı Zeynalabdin Tağıyevin qızı Sara xanımı tez-tez gördüm. O Sara xanımı ki, xüsusilə, Hacı Zeynalabdinin dünyasını dəyişməsindən sonra çox ağır və acı tale yaşamışdı, həyatı başdan-ayağa əzablar, iztirablar içində keçmişdi, təqiblərə, təzyiqlərə, məhrumiyyətlərə məruz qalmışdı. Onunla söh-

min görüşdən cəmi saatlar sonra kinomuzun inkişafı ilə bağlı fərman verildi, həmçinin iki dövlət teatrına akademik statusunun verilməsi, o cümlədən teatr işçilərinin, aktyorların maaşlarının 50 faiz artırılması, bir sıra yaradıcılıq ittifaqları və birliklərinə əlavə vəsaitin ayrılması ilə bağlı sərəncamlar imzalandı. Bu, Azərbaycan dövlətinin və dövlət başçısının, eləcə də ölkənin birinci xanımının Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənətinə nə qədər böyük önəm verməsinin göstəricisi, nümunəsidir. Çox sevindirici və əlamət-dər haldır ki, məlum görüşdə sizin də xatırladığımız kimi, Azərbaycan xalqının həyatında və tarixində böyük rolu olmuş, hələ sağlığında insanların qəlbində özünə əbədi heykəl ucaltmış böyük xeyriyyəçimiz Hacı Zeynalabdin Tağıyevlə də bağlı məsələ gündəmə gətirilərkən, onun Bakının ən gözəl guşələrindən birində heykəlinin ucaldılması təklifi irəli sürülmüşdü. Mən bu təşəbbüsünə görə Azərbaycanın görkəmli incəsənət xadimlərindən olan Bəhram Bağırzadəyə öz adımdan, tağı-

Bəhram BAĞIRZADƏ

Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı kimi, Bakı şəhərinin sakini kimi çox istəyirdim ki, Bakı şəhərində Hacı Zeynalabdin Tağıyevin heykəli ucaldılsın. Bunu nəinki mən, bunu milyonlarla insan istəyir. Çünki onun çox böyük işləri olub Azərbaycanda, Bakıda. İnanın mənə ki, 10 milyonluq xalq həmişə dua edəcək Sizə, əgər bu yaxınlarda Hacı Zeynalabdin Tağıyevin heykəli ucalsa.

Bəhram BAĞIRZADƏ

nınmış publisist Mirovari Rəhimzadənin qələmə aldığı “Allahın eşqiylə” kitabına ön söz yazmış və həmin kitabın rəyçisi, məsləhətçisi olmuş bir insan kimi bu məsələlər barədə nə deyərdiniz?

-Əvvəla, qeyd edim ki, xeyriyyəçilik fəaliyyəti və ənənələri uzun tarixi dövrü əhatə edir. Yəni, belə demək mümkünsə, bəşəriyyət, insanlıq, Adam övladı yarandıqdan bu yana xeyriyyəçilik, xeyriyyəçilik əməlləri daim mövcud olub. Xeyriyyəçiliyə, xeyriyyə əməllərinə, savab işlər görməyə çağırış həm də dinimizdən, müqəddəs İslam dinindən irəli gələn bir məsələdir. Ümumiyyətlə, bütün səmavi dinlərdə, o cümlədən İslam dinində xeyriyyəçiliyə, insanlara rəhm və mərhəmət göstərməyə, əl tutmağa, savab əməllər sahibi olmağa çağırışlar var. Bu, həm də bir könül, ruh işidir. Yəni, xeyriyyəçilik, əl tutmaq, savab əməllər sahibi olmaq, ilk növbədə insanın içindən, daxili ələmindən, mədəniyyətindən, ruhundan doğan bir məsələdir. Burada zorla nəyi isə etdirmək, əldə etmək mümkün deyil. Bu, ya olur, ya da olmur. Həmçinin, bu xeyriyyəçilik işi, bu xeyriyyə missiya ilə məşğul olan və məşhurlaşan, insanların qəblərində əbədi taxt ucaldan insanları, şəxsiyyətləri tarixən mövcud olublar və bu gün də varlıdır. Onlar öz işiqlə əməlləri ilə özlərinə hələ sağlıqlarında rəhmət qazandırmayı bacarıblar.

Azərbaycanda xeyriyyəçilik fəaliyyətinin bəhs edərək gözlər önünə ilk gələn şəxs böyük əməllər sahibi Hacı Zeynalabdin Tağıyevdir. Biz uzun illər keçmiş sovetlər birliyində yaşamışıq, fəaliyyət göstərmişik. Ancaq həmin illərdə çox təəssüflər olsun ki, öz keçmişimizlə, tariximizlə, tarixi şəxsiyyətlərimizlə, böyük əməl sahiblərimizlə daha yaxından tanış olmaq, onları olduğu kimi tanımaq, öyrənmək mümkün olmamışdı. Xüsusilə də, kapitalist, burjuaziya nümayəndələri kimi damğalanan sahibkarlara, iş adamlarına, xeyriyyəçilik əməlləri ilə məşğul olan və

bət zamanı Hacı Zeynalabdin Tağıyevlə bağlı məsələ gündəmə gətirilmiş, onun Bakıda heykəlinin ucaldılması təklifi irəli sürülmüş və bu təklif dərhal dövlət başçısı tərəfindən dəstəklənmişdi. Bu baxımdan bir ziyalı, bir akademik və Hacı Zeynalabdin Tağıyevin fəaliyyətindən bəhs edən, ta-

bat zamanı Hacı Zeynalabdin Tağıyevlə bağlı məsələ gündəmə gətirilmiş, onun Bakıda heykəlinin ucaldılması təklifi irəli sürülmüş və bu təklif dərhal dövlət başçısı tərəfindən dəstəklənmişdi. Bu baxımdan bir ziyalı, bir akademik və Hacı Zeynalabdin Tağıyevin fəaliyyətindən bəhs edən, ta-

veysevərlər adından minnətdarlığımı ifadə edirəm. Eyni zamanda, bu təşəbbüsə, bu təklifə dərhal müsbət reaksiya vermiş, onu həssaslıqla qarşılamış ölkə prezidentinə və birinci xanım Mehriban Əliyevaya öz dərin minnətdarlığımı və təşəkkürlərimi ifadə etmək istəyirəm.

“Mən Bəhramın təklifini də bəyənirəm. Hacı Zeynalabdin Tağıyev böyük insan, böyük xeyriyyəçi olub. Azərbaycan xalqı qarşısında çox böyük əməyi olan bir şəxsiyyətdir. Təqribən 20 il bundan əvvəl Pir Həsən ziyarətəgahı mənim tapşırıqlarla abadlaşdırılmışdır. Hacı Zeynalabdin Tağıyevin xeyriyyəçilik fəaliyyəti bizim ailəmizdə də özünü göstərmişdir”, - deyən dövlət başçısı, hətta xatırlamışdı ki, ana babası mərhum Əziz Əliyev də vaxtı ilə Tağıyevə məktub yazaraq xahiş edibmiş ki, ona pul versin, getsin həkim peşasına yiyələnsin. “Hacı Zeynalabdin, əlbəttə ki, onu tanıyırdı, taniyə də bilməzdi. Tək o məktuba görə ona pul göndərdi. O pulla da Əziz Əliyev gətirdi Sankt-Peterburqda Hərbi-Tibbi Akademiyaya daxil oldu, həkim oldu, ondan sonra da onun həyatında yeni dövr başladı. Hacı Zeynalabdin Tağıyevin minlərlə, bəlkə də on minlərlə insana köməyi dəyib və mənim Prezident kimi addımlarımdan biri də o idi ki, onun evi əsaslı şəkildə təmir olunsun. Orada Tarix Muzeyi yerləşir. Amma mən o binaya məhz onun evi kimi baxırdım və biz bunu etdik. Onun şərəfinə abidənin ucaldılması düzgün qərar idi. Bəhram, əgər sən də burada fəal iştirak etsən, çox yaxşı olar”, - deyər davam edən dövlət başçısı,

Mən Bəhramın təklifini də bəyənirəm. Hacı Zeynalabdin Tağıyev böyük insan, böyük xeyriyyəçi olub. Azərbaycan xalqı qarşısında çox böyük əməyi olan bir şəxsiyyətdir. Təqribən 20 il bundan əvvəl Pir Həsən ziyarətəgahı mənim tapşırıqlarla abadlaşdırılmışdır. Hacı Zeynalabdin Tağıyevin xeyriyyəçilik fəaliyyəti bizim ailəmizdə də özünü göstərmişdir. O vaxt mənim babam Əziz Əliyev ona məktub yazaraq xahiş etmişdi ki, ona pul versin, getsin həkim peşasına yiyələnsin. Hacı Zeynalabdin, əlbəttə ki, onu tanıyırdı, taniyə də bilməzdi. Tək o məktuba görə ona pul göndərdi. O pulla da Əziz Əliyev gətirdi Sankt-Peterburqda Hərbi-Tibbi Akademiyaya daxil oldu, həkim oldu, ondan sonra da onun həyatında yeni dövr başladı. Hacı Zeynalabdin Tağıyevin minlərlə, bəlkə də on minlərlə insana köməyi dəyib və mənim Prezident kimi addımlarımdan biri də o idi ki, onun evi əsaslı şəkildə təmir olunsun. Orada Tarix Muzeyi yerləşir. Amma mən o binaya məhz onun evi kimi baxırdım və biz bunu etdik. Onun şərəfinə abidənin ucaldılması düzgün qərar idi. Bəhram, əgər sən də burada fəal iştirak etsən, çox yaxşı olar.

İlham ƏLİYEV

eyni zamanda, bildirmişdi ki, bu yöndə konkret təkliflər hazırlansın. Həmin görüşün səhərişi günü ölkənin birinci xanımı, birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva bu məsələ ilə bağlı Bəhram Bağırzadəni qəbul etmiş, məsələ ətrafında onunla müzakirələr aparmışdı. Bu, bir daha Azərbaycan dövlətinin, ölkə prezidentinin ən yaxın silahdaşı olan ölkənin birinci xanımı Mehriban xanımın Azərbaycan tarixinə, keçmişinə, Azərbaycanın böyük və tarixi şəxsiyyətlərinə necə yüksək hörmət və ehtiram nümayiş etdirdiyinin əyani təzahürüdür, bariz nümunəsidir. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycanın tarixinə, keçmişinə, onun dəyərlərinə, adət-ənənələrinə, böyük və tarixi şəxsiyyətlərinə, parlaq zəka sahiblərinə diqqət ən əsas, prioritet məsələlərdəndir.

Azərbaycan iqtisadiyyatının müstəmləkə xarakterinə zərər vuran, onu sindiran ilk milli sənayeçilərdən olur. 1870-ci ildə Tağıyevin artıq iqazxanadan ibarət kerrosin zavodu var idi. Bu dövrlərdə Bakı əsl neft səltənətinə çevrilmişdi. Xaricdən gəlmiş sərmayədarlar Bakı ətrafındakı kəndlərdə neft buruqları ucaldırdılar. Bu da öz növbəsində Hacı Zeynalabdin Tağıyevə tələb edir və o, 1872-ci ildə neftli torpaqlar hərraca qoyulduqda icarəyə torpaq payı götürür. Ümidini heç zaman itirməyən Tağıyev, nəhayət, arzusuna çatır. Götürdüyü torpaqdan neft fontan vurur. “H.Z.Tağıyev” adlandırıldığı neft şirkətinə qeydiyyatla aldırən Zeynalabdin mədəninə ustalara yüksək maaş verir, ən yeni avadanlıqlar quraşdırır. Nəticədə onun gəlirləri sürətlə artmağa başlayır. Bundan sonra o, həm də neft zavodları alır. 1896-cı ildə onun neft şirkəti hasilatda ən yüksək göstəriciyə nail olur - 32 milyon pud (512 kq) neft hasil edir. Daha sonra Tağıyev yerli varlıqlardan olan Ağabala Quliyevlə birlikdə “Bakı-Batum” neft kəməri aksioner şirkətini yaradırlar. 1897-ci ildə neft mədənlərini Britaniya şirkətlərindən birinə satan Tağıyev qeyri-neft sektoruna sərmayə qoyur. Onun inşa etdirdiyi Bakı Toxuculuq Fabriki Azərbaycanda yeni istehsal sahəsində başlanğıc olur. Fabriki xammalla təmin etmək məqsədi ilə Tağıyev 1909-cu ildə Yevlax rayonunda pambıqçılıqla məşğul zavodu tikdirir. Bakının ən iri ticarət mərkəzi sayılan ticarət evini də məhz Tağıyev təşkil edir. Bununla yanaşı, Tağıyev Xəzər Azərbaycan sahillərindən tutmuş Dağıstan sahillərinə qədər, Dərbənd, Port-Petrovsk daxil olmaqla uzunluğu 300 kilometr olan torpaq sahəsi alıb vətəngə salır, Kür qırağındakı vətəngələri dövlətdən icarəyə götürür. 1890-cı ildə baliq sənayesinə güclü sərmayə qoyan Tağıyev iri baliqçılıq vətəngəsinə sahib olur. O, baliq məhsullarının saxlanması təmin etmək üçün Mahaqqala şəhərində soyuducu zavodu, bu istehsal zavodu, çəllək zavodu inşa etdirir. Tağıyev baliqçılığın zəiflədiyini görüb, qızıl üzüyünü baliğın ağızına atıb baliğı dənizə buraxır və bunu əsildən baliqçılar həmin baliğı tutmaq arzusuna ilə bir andaca dənizə tökülüşürlər. - *Ziyad müəllim, eşitdiyimizə görə, Hacı Zeynalabdin Tağıyev “Qızlar məktəbi”ni açmasında ciddi maneələr törədilib, amma Tağıyevin əzmini, iradəsini qırmaq, sindirməyə mümkün olmur və o, istəyini, niyyətini reallaşdırır...*

Bu baxımdan qəti şəkildə əminəm ki, bu məsələ də tezliklə öz həllini tapacaq və Bakının ən gözəl guşələrindən birində Bakını Bakı edən tarixi, bütöv şəxsiyyətlərdən biri və birincisi Hacı Zeynalabdin Tağıyevə gözəl bir heykəl ucaldılacaq. Qəblərdə ucaldılan, ucalan Tağıyev heykəli həm də reallıqda özünü əksini tapacaq, bəklilərin, bütövlükdə dünya azərbaycanlılarının ən çox ziyarətəgahı gəldikləri heykəllərdən, ziyarət yerlərindən birinə çevriləcək. Buna heç bir şübhəm yoxdur. Çünki İlham Əliyev indiyə kimi nə söz verib, nə vəd edib, hamısını da zamanla bir-bir yerinə yetirib, əməl edib, reallaşdırıb, gerçəkləşdirib. Bu dəfə də məhz belə olacaq. Mən buna adım kimi əminəm...

- *İstərdik ki, bir qədər də Hacı Zeynalabdin Tağıyev, onun həyatı, keçdiyi yol, tarixi xidmətləri ilə bağlı məlumat versiniz. Düzdür, Tağıyevin geniş təqdimata ehtiyacı yoxdur, amma yetişməkdə, böyüməkdə olan nəslin də Tağıyevi tanıması, bilması çox vacibdir...*

- Hacı Zeynalabdin Tağıyev barədə nə qədər deyilsə, yazılsa, yenə də azdır. Çünki o elə bir möhtəşəm kitabdır, elə bir möhtəşəm əsərdir ki, oxunduqca, oxunur, vərəqləndikcə, vərəqlənir, bitmək bilmir ki, bilmir. O, bir sonsuz ümman, bir sirli xəzinədir.

H.Z.Tağıyev özünü bir çox peşələrdə sınamış: bəna, tikinti ustası, tacir... Sonradan o, Bakı neftini Xəzər dənizi və Qafqaz dəniz yolu vasitəsilə ixrac edən ən böyük sahibkarlardan birinə çevrilir. Məqsədyönlü tədbirləri nəticəsində Tağıyev

11-17 aprel 2019-cu il

yalar, "Səadət" məktəbi, İranda "Qüdsiyyə", "Müzəffəriyyə", "Şərəf", "Ədəb", "Tərbiyə" kimi tədris ocaqları açılır. H.Z. Tağıyev, həmçinin azərbaycanlıların xaricdə təhsil almasına da kömək edib. Onun sayəsində yüzlərlə gənc İngiltərə, Almaniya, Rusiya və Fransada təhsil alıb. Bu gənclər sırasında olduqca məşhur insanlar, o cümlədən Məmməd Əmin Rəsulzadə və Nəriman Nərimanov da var. Bununla yanaşı, XX əsrin əvvəllərində ölkədə xeyriyyə cəmiyyətlərinin yaranması, qəzet və jurnalların çapı da onun adı ilə bağlıdır. Bu xeyriyyə cəmiyyətlərinə Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyətini, "Nəşr və maarif", "Nicat" cəmiyyətlərini nümunə göstərmək olar.

Hətta Hacı Hacıyev xeyirxahlığından və böyüklüyündən irəli gəlirdi ki, o, həm də tikdirdiyi dəyirman binasını insanlar Nargin adasına gəliş-gediş zamanı əziyyət çəkənlərə deyər dustaqları üçün hökumətə verir. Xaricdən gətirdiyi dəyirman avadanlığını isə Toxuculuq Fabriki yerləşən əraziyə daşıdır və orada dəyirman tikdirir.

- Tağıyevin ən böyük xidmətlərindən biri də tarixi Bakı-Şollar su kəmərinin tikintisidir...

- Elədir, tam haqlısınız. Çünki o zamanlar Bakı su məsələsindən böyük əziyyətlər çəkirdi. Bakıda böyük su çatışmazlığı problemi yaşanırdı. Bu isə öz növbəsində antisanitariya, bir sıra qorxulu və yoluxucu xəstəliklərin yayılması ilə nəticələnirdi. Bütün bunları görən H.Z. Tağıyev Bakı-Şollar su kəmərinin tikintisi üçün şəxsi vəsaitindən pul ayırırdı. Onu da qeyd edim ki, o zamanlar memar Lindleyin xaricdən dəvət etdiyi mühəndislərdən ibarət ekspedisiya qrupu Xudatdan şimal-şərqə doğru meşədə şəffaf, təmiz bulaq suyu olduğunu aşkarlayıb. Buna baxmayaraq, Şollar kəmərinin çəkilişi bir tərəfdən lazımı vəsaitin tapılmamasından, digər tərəfdən isə layihənin əleyhdarlarının apardıqları əks-təbliğat səbəbindən uzanırdı. Yalnız çar II Nikolayın 6 oktyabr 1909-cu il tarixli fərmanı ilə Bakı şəhərinə 27 milyon rubldan çox olmaq şərtilə, istiqraz buraxılmasına icazə verməsindən sonra Şollar su kəməri layihəsi fəal tikinti mərhələsinə qədəm qoyur. 1916-cı ilin dekabrında Şollar-Bakı su kəmərinin birinci növbəsinin tikintisi başa çatır. 1917-ci ilin yanvar ayının 22-də isə 187 kilometrlik məsafəni 63 saata qət edən Şollar suyu anbara tökülməyə başlayır. 1917-ci il fevralın 18-də

Şollar-Bakı su kəmərinin təntənəli açılışı keçirilir. Abşeron yarımadasının içməli su təchizatı üçün çəkilmiş bu xətt həm də Birinci Bakı su kəməri adı ilə tarixə düşüb... - **Bəs, "Tağıyev teatrı" barədə nə deyə bilərsiniz?**

- Mən bu barədə yuxarıda adını xatırladığınızı və elmi redaktoru olduğum "Alahun eşqiylə" adlı kitabı ön sözümdə geniş bəhs etmişəm. Həmin kitabın müəllifi tanınmış publisist, dəyərli ziyalıdır, Azərbaycanın Əməkdar jurnalisti, dəyərli qələm sahibi, mərhum Mirvari xanım Rəhimzadədir. Bu kitab məhz onun təşəbbüsü

1908-ci ilin yanvar ayında bu teatrın səhnəsində oynanılır. Xatırlatmaq yerinə düşər ki, indi həmin binada - "Tağıyev teatrı"nda Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya Teatrı fəaliyyət göstərir.

- Tağıyevlə bağlı ən maraqlı məqamlardan və faktlardan biri də onun Azərbaycanla qardaş, dost Pakistan xalqı arasındakı əlaqələrin yaranmasındakı tarixi rolunu xatırladığınızdır...

- Bəli, Pakistan və Azərbaycanın yaxın qardaşlıq əlaqələri də məhz Hacı Zeynalabdin Tağıyevin adı ilə bağlıdır. Belə ki, dahi şəxsiyyətin çox çətin anlarda Pakis-

heç sübhəsiz ki, məşhur Tağıyev kombinatından, Tağıyev adına Taxıl Məhsulları Kombinatından danışmaq qeyri-mümkündür...

- Hesab edirəm ki, Hacı Zeynalabdin Tağıyevin nurlu, işıqlı əməlləri, tarixi xidmətləri sırasında bu kombinat çox mühüm rol oynayır. Bu kombinat Tağıyevin Azərbaycan xalqına qoyub getdiyi ən böyük yadigarlardan biridir. Bu kombinat istər Tağıyevin sağlığında, istər keçmiş sovetlər dövründə, istərsə də müstəqillik illərimizdə, xüsusilə də müstəqilliyimizin ilk, ən ağır, çətin günlərində öz tarixi

yüksək qiymətləndirilmişdi. Tarixdən heç nəyi siliyə atmaq, gizlətmək mümkün deyil. Necə ki, Tağıyevi sovetlərin qadağalarına baxmayaraq, bu xalqın, millətin, dövlətin tarixindən, yaddaşından bərdəlik silmək mümkün olmadı. 80-ci illərin sonunda Arif Mansurovun yardımı ilə Hacı Zeynalabdin Tağıyevin yadını Mərdəkan qəbiristanlığında onun qəbirüstü heykəli ucaldıldı.

- Ziyad müəllim, söz, məqam ki, Hacı Zeynalabdin Tağıyevin son günlərinə, vəfatı dövrünə gəlib çatdı, bu yerə nələri qeyd etmək, vurğulamaq istərdiniz?

-Bildiyiniz kimi, Sovet Rusiyasının 28 aprel 1920-ci ildə Azərbaycanı işğal etməsi ilə vəziyyət kökündən dəyişdi. İnsanların mülkiyyəti əlindən alındı, milli kadrlar və ziyalılar təqib edilməyə, hər şey Rusiyaya, keçmiş Mərkəzin maraqlarına yönəldilməyə başlandı. Həmin illərdə, təbii ki, Hacı Zeynalabdin Tağıyevə də münasibət dəyişdi, onun da çətin, ağır günləri oldu. Odur ki, istər yerli əhalinin xahişi, istərsə də yeni hakimiyyətin rəhbərlərindən biri olan və Hacıya böyük hörmət-ehtiramı ilə seçilən Nəriman Nərimanovun göstərişi ilə Tağıyevə mülk seçmək imkanı yaradıldı. Hacı da əlindən alınmış keçmiş mülkiyyətlərindən ancaq Mərdəkandakı bağ evini seçdi və ömrünün sonuna kimi orada yaşadı. Və bu böyük insan 1924-cü il sentyabrın 1-də 101 yaşında elə Mərdəkandakı bağ evində gözünü əbədi yumdu. Onun dəfninə çox böyük izdiham toplanmışdı. Nəriman Nərimanovun köməkliyi ilə "Kommunist" və "Bakinski raboçi" qəzetlərində onunla bağlı nekroloq çap edildi. Həmin dövrün çətinliklərinə, təhlükələrinə baxmayaraq, N.Nərimanov öz şükranlıq, vəfa borcunu yerinə yetirmək üçün Hacı Hacıyev dəfn mərasimində iştirak etmişdi...

Son olaraq demək istərdim ki, Hacı Zeynalabdin Tağıyevin savab, xeyirxah əməllərinin siyahısı çox uzundur, bu barədə saatlarla, günlərlə deyil, aylarla, illərlə danışmaq belə, yənə də yetməz. O özündən sonra elə bir zəngin irs, ümman qoyub getmişdir ki, onun ucu, nə də bucağı var... Hacı Hacıyev xeyirxahlığı, bu xeyriyyəçilik əməllərinə sövq edən isə xalqına, millətə olan böyük sevgi və məhəbbətdir. O, millətinin imzasını imzalara çində görmək istəyirdi və bunun üçün çalışırdı. Odur ki, nurlu, işıqlı əməllər, yaxşılıq itmir. Xalqımız böyük xeyriyyəçinin xatirəsini uca tutur, onun adı indi də qəlblərdə yaşayır.

Müsaibəni apardı: Kamil

Bakıda ilk qızlar məktəbi (1901-ci il)

sü, əməyi, zəhməti, qələmi ilə ərsəyə gəlib. Elə bilirəm ki, bu kitab Tağıyev irsinin araşdırılmasında müsbət rol oynayacaq. Qeyd edim ki, taleyi olduqca mürəkkəb olan "Tağıyev teatrı" binasının yaranma tarixi də qəribədir. Hacı "Qafqaz və Merkur" cəmiyyətləri yanında böyük ticarət anbarı tikdirmək fikrində idi. Onu fikrindən daşdıranlar bu binanı teatr üçün tikməyi və beləliklə, türk teatrının inkişafına köməyi məsləhət görürlər. Bu da Tağıyevin diqqətini cəlb edir və o, teatr binası məsələsi ilə bağlı ona edilən təkliflərə razılışır. Bu razılışmanın özündə də Tağıyev fenomeninin daha bir xüsusiyyəti - onun mədəniyyətə, sənətə marağının iş marağından üstünlüyü özünü göstərir. Beləliklə, Hacı Zeynalabdin Bakıda teatr binası tikdirir və Azərbaycan klassik musiqisinin banisi, böyük bəstəkar Üzeyir bəy Hacıbəylinin "Leyli və Məcnun" ope-

ralunu, missiyasını şəərəflə, layiqincə yerinə yetirib. Bildiyiniz kimi, 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda un, çörək çatışmazlığı yaşanırdı. Məhz həmin illərdə bu kombinat Azərbaycan xalqının, Bakı sakinlərinin un və çörək məhsulları ilə təminatında böyük rol oynadı. Bu məsələdə ən böyük xidməti olmuş şəxslərdən biri həmin kombinatın direktoru, Azərbaycan xalqının layəqətli oğullarından biri Nadir Quliyev idi. Məhz onun fəaliyyəti, xidmətləri, işgüzarlıq bacarığı sayəsində bu kombinat uzun illər Azərbaycan xalqına xidmət etmişdi, ələlxüsus da ötən əsrin 90-cı illərinin çətin, ağır günlərində. Eyni zamanda, Nadir Quliyev hələ o illərdə H.Z. Tağıyevin heykəlini məhz öz mədəni vəsaiti hesabına kombinatın ərsisində ucaldırmışdı. Nadir Quliyevin fəaliyyəti, xeyirxahlıq əməlləri Azərbaycan dövləti, ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən də

təltif olunmuşdur. 2014-cü ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İctimai Mükafatlar İttifaqı professor M.N.Vəliyevanın tibbdə böyük xidmətlərinə görə ilk azərbaycanlı qadını "Hippokrat" ordeni ilə mükafatlandırmışdır. 2015-ci ildə professor M.N.Vəliyevaya Türk Dünyası Araşdırmaları Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının akademik seçilmişdir. 2015-ci ildə Almaniyadan Hannover şəhərində professor M.N.Vəliyevaya Avropa Təbii Elmlər Akademiyasının akademik elmi adı verilmişdir və ilk dəfə tibb və əczaçılıq sahəsində qadın-alim Akademiyasının Ali Liqasının qızıl ordeni ilə mükafatlandırılmışdır. 2015-ci ildə professor M.N.Vəliyevaya Türk Dünyası Araşdırmaları Beynəlxalq Elmlər Akademiyası tərəfindən türk tibb elmlərinə üstün xidmət etdiyinə görə "İbn-İ Sina" diplomu ilə mükafatlandırılmışdır. 2016-cı ildə Türk Dünyası Araşdırmaları Beynəlxalq Elmlər Akademiyası onu "Türk Dünyasında İlin Elm Adanı" beynəlxalq mükafatı ilə qiymətləndirmişdir. 2016-cı ildə əczaçılıq sahəsində görkəmli elmi xidmətlərinə görə akademik M.N.Vəliyevaya Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının Azərbaycan Bölməsinin diplom və "Qızıl Döş" nişanı ilə təltif olunub, həmin akademiyanın vitse-prezidenti seçilib. Professor Məhbubə Nəbi qızı Vəliyevaya 2018-ci ilin sonunda Elmdə və təhsildə əldə edilən nailiyyətlərinə görə (UNCO-PA-Un Council for Public awards-İsvetseriya) - BMT-nin İctimai Mükafatlar Birliyi tərəfindən "Elm və Sülh elçisi" diplomu və mükafatı ilə təltif olunub. O, 2018-ci ilin yekunlarına əsasən Avropa ilə elm və təhsil fəaliyyətində üstün xidmətinə görə Avropa Təbiişünaslıq Akademiyasının qızıl medalı və diplomu ilə təltif olunmuşdur. 2019-cu ilin əvvəlində professor Məhbubə Vəliyevaya Avropa Təbiişünaslıq Akademiyasının "İlin Alimi" diplomu ilə mükafatlandırılıb və həmin akademiyanın "Fəxri professor"u - "Ehrentitel Professor" seçilib.

GÖRKƏMLİ ALİM, BÖYÜK ZİYALI, NƏCİB PEDAQOQ

Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının Azərbaycan bölməsinin vitse-prezidenti, BEA-nın Akademiki, Avropa Təbiişünaslıq Akademiyasının akademik, Türk Dünyası Beynəlxalq Araşdırmalar Akademiyasının akademik, Azərbaycan Respublikasının əməkdar müəllimi, tanınmış əczaçı-alim, ölkəmizin ilk və yeganə qadın əczaçılıq elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Tibb Universitetinin əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrasının müdiri Məhbubə Nəbi qızı Vəliyevanın 70 yaşı tamam olub.

Məhbubə Nəbi qızı Vəliyevaya 1949-cu ilin aprel ayının 10-da İrəvan mahalının Kalinino rayonunda ziyalı ailəsində anadan olmuşdur. 1966-cı ildə Kalininin rus orta 11 illik məktəbini ilk azərbaycanlı qızı olaraq qızıl medalla bitirib, həmin il N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun əczaçılıq fakültəsinin rus bölməsinə daxil olub, 1971-ci ildə onu fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir.

Gənc mütəxəssis kimi Azərbaycan Tibb İnstitutunun farmakologiya və toksikoloji kimya kafedrasında saxlanılmışdır və müxtəlif dövrlərdə baş laborant, assistent, baş müəllim, laboratoriya müdiri, professor, sonra kafedra müdiri vəzifəsinə qədəm yüksəlmişdir.

Məhbubə Nəbi qızı Vəliyevaya 1991-ci ildə Azərbaycan Tibb Universitetinin «Təbii limfatrop biopreparatların araşdırılması» adlı Problem Elmi-Tədqiqat Laboratoriyasının Farmakologiya şöbəsinin müdiri, 1993-cü ildə əczaçılıq fakültəsinin dekan müavini, sonra dekan əvəzi işləmişdir.

1996-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin «Azərfarmsonay» Elm-İstehsalat Birliyinin Baş direktor müavini və «Əczaçılıq Məhsullarının Ticarət İstehsalat İdarəsinin» müdiri vəzifələrində işləmişdir.

O, 1997-ci ildən Azərbaycan Tibb Universitetinin Əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrasının müdiri vəzifəsinə müsbətiqə yolu ilə seçilmişdir və bu günə qədər həmin vəzifədə çalışır.

Professor M.N.Vəliyevaya 1987-ci ildə Rusiya Federasiyasının Pyatigorsk Əczaçılıq Akademiyasında namizədlik dissertasiyası müdafiə etmiş, əczaçılıq elmləri namizədi dərəcəsinə almışdır.

1998-ci ildə Rusiya Federasiyasının İ.M. Seçenov adına Moskva Tibb Akademiyasında "Azərbaycan florasından alınan antiqemolimfokoaqulyaedic və limfastimulyaedic bitki mənşəli dərman vasitələri" adlı doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmiş, ilk və yeganə azərbaycanlı qadın əczaçılıq elmləri doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür.

Professor M.N.Vəliyevaya 3 doktorluq və 24 əczaçılıq üzrə namizədlik dissertasiyasına, 45 magistr dissertasiyasına rəhbərlik edib. Vəliyevaya M.N. 525 elmi işin (60 patent, 22 sənədləşdirici təklif, 7 monoqrafiya, 17 dərslük və dərş vəsaiti, 7 metodiki göstəriş, 14 tədris-metodiki vəsait, 28 texniki şərt, 7 farmakopeya məqalə və kitab) müəllifidir.

Professor Məhbubə Vəliyevanın elmi fəaliyyəti tibbin çox maraqlı sahəsi olan dərmanşünaslığın əczaçılıq sahəsinin geniş aspektlərinə: təbii mənşəli xammal əsasında yeni dərman və yarımədəniyyət məhsullarının yaradılmasına və marketing tədqiqatlarına aiddir. O, ölkəmizin bitki florasının 326 növ bitki xammalını skrining yolu ilə araşdırıb və 110 dərman bitkisinin qanın laxtalanmasına təsirini öyrənib. Həmin bitkilərdən alınan fitoekstraktların çoxsaylı müqayisəli tədqiqatları apararaq antihemolimfokoaqulyaedic təsirlərini aşkarlayıb. Azərbaycanın sərəti hesab edilən bu bitki xammalından 12 ən effektiv sənaye əhəmiyyətli dərman bitkiləri seçilib, o cümlədən biyan, zəfəran, dəfnə, limonotu, yemişanı tibb və əczaçılığa təbiiq edib. Ölkəmizin təbii sərvəti, sənaye əhəmiyyətli və geniş farmakoterapevtik xassələrə malik olan çılpaq biyan bitkisindən dərman elmi əsaslı tədqiqatları nəticəsində 300-dən artıq çox faydalı dərman vasitələri hazırlamışdır. Onlardan 60 ixtira patentlərdə öz əksini tapmışdır.

Müəllif tərəfindən dünya təbabətində ilk dəfə çılpaq biyandan alınan fitopreparatların limfatrop xassələri aşkarlanmışdır, normativ sənədlərdə təsdiq olunmuşdur və tibb təcrübəsində bir sıra ağır xəstəliklərin, o cümlədən onkoloji, immün çatışmazlığı ilə keçən xəstəliklərin müalicəsində təbiiq tövsiyə edilmişdir. Əczaçı alimin elmi nailiyyətlərinin əsasında ölkəmizdə "Biyon Products" MMC yaradılmışdır. Ağdaş rayonu Şıxlı kəndi ərazisində 11 hektarlıq sahədə Biyan Tədarükü Zavodu tikilmişdir. Hal-hazırda həmin zavodda biyanın məhsulları və 8 çeşiddə biyanın əsasında müalicəvi şəbətlər istehsal olunur.

M.N.Vəliyevaya 1996-cı ildən Beynəlxalq Əczaçılar Federasiyasının üzvüdür. 2000-ci ildə professor Məhbubə Vəliyevaya Azərbaycan Respublikasının «Əməkdar müəllimi» adı verilmişdir.

O, 2005-ci ildə Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının Azərbaycan Bölməsinin akademik seçilmişdir.

2010-cu ildə professor Məhbubə Nəbi qızı Vəliyevaya yüksəkixəssas kadrların hazırlanması sahəsində səmərəli pedaqoji fəaliyyətinə görə Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin Fəxri Fərmanı ilə

Afət Məmmədov, Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının akademik, BEA AB-nin mətbuat xidmətinin rəhbəri

DÜNYA

Aİ Brexitin təxirə salınması üçün səbəb tələb edir

“Brexit müəyyən bir məqsədə xidmət etməlidir. Onun təxirə salınması üçün səbəb olmalıdır. Bir daha təkrar edirəm ki, Avropa İttifaqı ilə Böyük Britaniya arasında ayrılma müqaviləsi müzakirə üçün açıq deyil”.
Bu sözləri Aİ-nin Brexitle bağlı Lüksemburqda keçirilən iclasın-

dan sonra müsahibəsində Avropa Komissiyasının nümayəndəsi Mişel Barnye deyib. Barnye Böyük Britaniyanın tələb edəcəyi təqdirdə tərəflər arasında perspektiv əlaqələri müəyyənləşdirəcək siyasi deklarasiyaya gömrük birliyi məsələsinin də daxil edilə biləcəyini vurğulayıb.

Tokioda azad ticarətə dair müzakirələr aparılır

JAPAN, CHINA, S.KOREA FTA TALKS UNDERWAY

Yaponiya, Çin və Koreya Respublikasının nümayəndələri azad ticarət haqqında razılaşma barədə müza-

kirələrə başlayıblar.

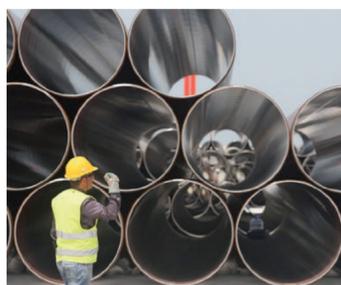
Aprelin 9-da Tokioda başlayan müzakirələr 4 gün davam edəcək. Gündəlikdə əqli mülkiyyətin qorunması barədə məsələnin əsas olduğu bildirilir. Yaponiya nümayəndələri rəsmi Pekin ilə Vaşinqton arasında ticari danışıqlarda əngələ çevrilmiş məsələdə Çin tərəfi ilə razılıq əldə olunacağına ümid edirlər.

Danışıqlar zamanı, həmçinin kənd təsərrüfatı məhsullarına rüsumların tətbiqi və elektron ticarət qaydaları məsələlərinin müzakirə ediləcəyi də bildirilir. Qeyd edək ki, bu, üçtərəfli danışıqların sayca 15-ci raundudur. Lakin 2013-cü ildən indiyədək danışıqlarda hər hansı uğur əldə edilməyib.

“Türkmengaz” TAPI kəməri üçün Rusiyadan 150 min ton boru alıb

Türkmənistanın “Türkmengaz” dövlət konserni Rusiyanın “Çelyabinsk Boru-Prokat Zavodu” ilə müqavilə imzalayıb. Müqaviləyə əsasən, Türkmənistan-Əfqanıstan-Pakistan-Hindistan (TAPI) qaz kəmərinin tikintisində 150 min ton böyük diametrlı borulardan istifadə olunacaq. Müqavilənin dəyəri 200 milyon ABŞ dollarından çoxdur və ilk bo-

rular bu ilin ikinci rübündə çatdırılacaq. Bu borular TAPI qaz kəmərinin Türkmənistan ərazisindən keçəcək 200 kilometrlik hissəsinin tikintisində istifadə olunacaq. TAPI-nın uzunluğu 1735 kilometrdir. Boru kəmərinin 200 kilometri Türkmənistandan, 735 kilometri Əfqanıstandan, 800 kilometri Pakistandan keçərək Hindistana qədər uzanacaq.

Neft və təbii qazın qiyməti məqbul səviyyələrdə seyr edəcək

ABŞ-ın neft və təbii qaz istehsalı artır. Lakin qiymətlər məqbul səviyyələrdə seyr edir. Bu ssenari qarşıdakı illərdə də davam edəcək”.

Beynəlxalq Enerji Agentliyinin (IEA) icraçı direktoru Fatih Birol bu fikirdədir. O bildirib ki, ABŞ son 10 ildə neft və təbii qazın istehsalını sürətli şəkildə artıraraq dünyada bir nömrəli istehsalçıya çevrilib. Hazırda ikinci mərhələ başlayır, ABŞ neft istehsalını artırmaqla 5 il ərzində dünyanın ən böyük neft və təbii qaz ixracatçısı olacaq. ABŞ dünyada enerji qiymətlərinin formalaşmasında əhəmiyyətli rol oynayacaq: “OPEC və Rusiyanın

yaratdığı bir qrup var. Bu qrup istehsalı azaltmaqla qiymətin yuxarıya doğru çıxmasını istəyir. Çünki iqtisadiyyatlarının hamısı bundan asılıdır. ABŞ neft və təbii qazı istehsalını artırdığı üçün bu hesablamalar baş tutmamağa başladı. Lakin bütün bunlara baxmayaraq “qara qızıl”ın qiyməti məqbul səviyyədədir. Hətta təbii qaz qiymətində aşağı istiqamətli təzyiq var. Əgər hazırda Venesuela və İranda baş verənlər bundan 10 il əvvəl yaşansa idi və istehsal bu qədər azalardı qiymət maksimuma qalxardı.

10
APREL

Mətanət

İnşaat sektorunda çalışan bütün həmvətənlərimizi peşə bayramı münasibətilə təbrik edir!

Fərdi jurnalist yazıları müsabiqəsinin elanı

Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütəlvə İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 11 yanvar 2019-cu

il tarixli sərəncamı əsasında 2019-cu ilin “Nəsimi ili” elan edilməsi ilə əlaqədar birgə fərdi jurnalist yazıları müsabiqəsi elan edir. Mövzusu “Nəsimi ili: klassik ədəbi irsə müasir baxış, milli və bəşəri ideyaların təbliği” olan müsabiqənin məqsədi Nəsimi irsinin müasir humanitar düşüncənin tələbləri kontekstində aktuallığını, milli mədəni-mənəvi dəyərlərin təbliği

baxımından xüsusi əhəmiyyətini nəzərə alaraq, bu mövzuda jurnalist araşdırmaları və yazılarını stimullaşdırmaqdır. Müsabiqədə iştirak, təqdim olunan yazılara aid tələblər, tələb olunan sənədlər, qiymətləndirmə və mükafatlandırma haqqında daha ətraflı məlumatla http://kivdf.gov.az/news/453/... linki vasitəsilə tanış ola bilərsiniz.

Orqanizmə zərər vuran ilk kompüter virusu hazırlanıb

İsrail alimləri yüksəktexnologiyalı tibbi avadanlıqda boşluq aşkar ediblər. “ICTnews” Elektron Xəbər Xidməti “ferra.ru” saytına istinadən yazır ki, alimlər işlək exploit hazırlayaraq hücum həyata keçirməyə müvəffəq olublar.

Hazırlanmış zərərverici proqram təminatı kompüter tomoqrafiyası və maqnit-rezonans tomoqrafiyasının nəticələrinə dəyişikliklər etməyə imkan verir. Həm də dəyişikliklər tomoqrafiya şəkillərinin həkimlər tərəfindən qəbulundan öncə

həyata keçirilir. Aşkar edilmiş boşluğun köməyi ilə pasiyentin tomoqrafiya şəklində bədxassəli şişə əlavə etmək və ya silmək olar. Yekun şəkil o qədər real görsənir ki, sınaqlarda iştirak etmiş həkimlər şəkilin həqiqiliyinə şübhə etməyiblər.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə Milli Məclis Aparatının İnzibati və hərbi qanunvericilik şöbəsinin müdir müavini Səyyad Kərimova əzizi
ELVAR SADIXOVUN
vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

14 iyun 2019-cu il tarixdə saat 15:00-da “Azərneftkimyaquraşdırma” ASC-nin səhmdarlarının 2018-ci ilin yekununa görə ümumi yığıncağı keçiriləcəkdir.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Ayten Səmədzadə, Akif Musayev, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Məhəş Əhmədov, Müşfiq Atakişiyev, Amil Məhərrəmov, Rüfət Quliyev, Mirqasım Vahabov, Süleyman Qasımov, Ədalət Muradov, Vahid Novruzov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Cahangir Qocayev, Abbas Əliyev

Dizayner:

Lamiya NƏBİYEVA

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. “İQTİSADİYYAT” qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və şəhirlənmiş, “Azərmedia” MMC mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 2500